

ГОРА

9/2015

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

Моторни триони STIHL за горското стопанство - максимална производителност при минимално тегло

Високопроизводителните моторни триони на STIHL за използване в горското стопанство са пригодени да издържат на големи натоварвания. Те са мощни и издръжливи и се справят с всяко предизвикателство при професионална употреба, тъй като са подходящи за всички дейности в гората, напр. поваляне на дървета, кастрене или разтрупване, добив и

обработка на едроразмерна и твърда дървесина. Съчетават ниско тегло и висока мощност с изключителен комфорт при работа, което ги прави предпочитана марка машини в този клас.

Възползвайте се от изключителните предложения, включени в есенната ни промоция - само сега при дилърите на STIHL в цялата страна!

Издание на Изпълнителната агенция по горите

И абонирайте!

Повече от 20 години списание „Гора“ разказва за живота и труда на лесовъдите и горските служители. Тези кореспонденции, репортажи, очерци и интервюта съхраняват за вечни времена неповторимите за времето си късчета от горската история. Имена и образи, начинания и опит, делници и празници, бедствия и достижения - всичко това, година след година, оформя не само архив, но и облика на горския сектор в съответните етапи от неговото развитие. Списанието живее и с ритъма на най-новата горска история. В този брой представя Държавното горско предприятие в Шумен. В предишни броеве е разказвано за предприятията в Сливен, Габрово, Враца, Смолян. В следващия брой ще научим за работата на РДГ - Русе, като срещите с работещите в регионалните управления на горите ще продължават. Тези срещи започнаха с бр. 1 на сп. „Гора“ от 1992 г. с представянето на тогавашната РДГ - Смолян, като до края на годината разказахме за дейността на лесовъдите в още пет Регионални дирекции по горите - Пловдив, Кърджали, Бургас, Шумен и Стара Загора. Продължихме през годините, уверени, че да се срещнем и да разговаряме със специалисти е полезно и необходимо. Паметно и сърдечно е изживяването от тези срещи и тогава, когато ръководители и експерти са „кипели“ в ентузиазма на дейността си, и сега, когато отваряме тези страници. Горската история и днес се пише с не по-малък ентузиазъм. Традициите се пазят, но много са новите и специфичните неща в дейността на колегията. Сп. „Гора“ ще продължи стремежа си и през 2016 г. да утвърждава добър имидж на горския сектор. Лесовъдите преобрази България. Дейността им е мащабна и общественополезна. Затова е абсолютно необходимо и обществото да научава повече за нея. Най-удачно е тази разгласа да стане чрез горските структури, които да абонират за сп. „Гора“ кметства, общини, регионални и местни медии, полицейски и противопожарни служби, администрации, училища, библиотеки и други. Затова, dragи колеги - абонирайте се, но и абонирайте!

2 Представяме Североизточното държавно предприятие - Шумен: Зелената прегръдка на планината

14 Новини от държавните предприятия

15 Висше образование: Започна новата учебна година в ЛТУ

16 Тема на броя: Опазване на горите от пожари

22 Вековни гори: България има шанс да е сред първите страни, опазили вековните си гори

24 Европейски проекти: Представени бяха резултатите от проекти по ОПАК

26 Изложения: 71-во издание на Международния технически панаир

26 Информация: Паметник на първостроителя на горското дело в Свищов Димитър Киров

28 Програми: Горските мерки в ПРСР 2014-2020 година

29 Образование: XII Международен младежки горски конкурс в Русия

30 Гост на редакцията: Писателят Палми Ранчев: Писането е една от най-интимните форми на разговор

На корицата
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@iag.bg
bbgospod@yahoo.com

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg
(Вогещ на броя)

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg

Технически редактор:
инж. ВАНЯ КИСЬОВА-ИЛИЕВА
vaniakisiova@abv.bg

Дизайн и предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg

ВКС ТТБВВГ22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4.5. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнисан за печат на
28.10.2015 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Отпечатано - „Фатум“ ООД

CONTENTS

- 2 Gora presents North-East State Enterprise - Shumen: The green hug of the mountain and the plain
- 14 News from the State enterprises
- 15 Higher education: The new academic year started in The University of Forestry
- 16 The Topic: Protection of forests from fires
- 22 Old forests: Bulgaria has a chance to be among the first countries to protect old forests
- 24 European projects: The results of the projects were presented
- 26 Exhibitions: 71st edition of the International Technical Fair
- 26 Information
- 28 Programs: Forest measures of Rural Development Programme 2014-2020
- 29 Education: XII International Youth Forest Competition in Russia
- 30 Editorial's office guest: The writer Palmi Ranchev: Writing is one of the most intimate forms of conversation

Подобна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

*Представяме Североизточното
държавно предприятие - Шумен*

Зелената презръдка на планината и равнината

Североизточното държавно предприятие - Шумен, е регистрирано в Търговския регистър на 8 юли 2011 г. с 16 териториални поделения. Сега те са 18 след присъединяването през 2013 г. на ДГС - гр. Омуртаг, и ДГС - Търговище. Държавните горски стопанства са 13, а държавните ловни стопанства - 5. Предприятието стопанисва държавните горски територии на 4 области - Варненска, Добричка, Търговищка и Шуменска. Общата им площ е 350 718 ха, от които държавните са 305 712 ха, или 87 на сто. Средният годишен прираст е 889 000 м³ без клони. Предвиденото годишно ползване по горскостопански план е 644 000 м³, или 72 % от прираста.

Основните дървесни видове са дъб, цер, габър, бук, липа и акация.

В обхвата на СИДП попадат два природни парка - „Златни пясъци“ и „Шуменско плато“, три резервата - „Камчия“, „Калиакра“ и „Букака“, както и осем поддържани резервата и множество защитени местности.

Територията на предприятието обхваща разнообразни и специфични видове гори. Характерни са заливните лонгозни гори „Лонгоза“ на територията на ДЛС „Шерба“ - с. Горен чифлик, и „Балтата“ на територията на ДЛС „Балчик“ - Балчик.

Специфичен тип гори в добруджанските стопанства са полезащитните горски пояси - технически съоръжения с изключително важен ефект върху въздушния и влажностния режим на почвата, които подпомагат успешно борбата с ветровата и почвената ерозия вътре в тях и в прилежащите им площи. На територията на Камчийска планина в бившето ДГС - Старо Оряхово, сега обединено с ДЛС „Шерба“ и ДГС - Цонево, са разположени едни от най-качествените високостъблени гори от благун и зимен дъб, в т. ч. известната гора „Гениш ада“.

В СИДП работят 1127 души, от тях 37 (в т. ч. 12 лесовъди - инженери и техници) към Централното управление на предприятието.

Председател на Управителния съвет е Бейзат Яхя, а членове - инж. Веселин Нинов (директор на СИДП) и инж. Цветелин Миланов (директор на ДГС - гр. Тервел).

За предизвикателствата в управлението на една различна по облик, релеф, проблеми територия разговаряхме с лесовъдите от предприятието.

Колективът на СИДП. На първия ред от ляво надясно инж. Георги Георгиев - заместник-директор, инж. Веселин Нинов - директор, Янко Янков - главен счетоводител

Трябва да бъдем за пример

- Инж. Нинов, кое е характерното, което отличава Североизточното държавно предприятие?

- Предприятието има 18 териториални подразделения - 5 държавни ловни стопанства и 13 държавни горски стопанства. Като терен преобладават равнинните гори, но има и 5 полупланински и планински стопанства. Характерна особеност на нашата територия са полезащитните горски пояси

в района на Добруджа (ДГС - Добрич и Генерал Тошево). В едно предприятие с разнородни територии има различна проблематика - една е тя в планинските стопанства, където проблем е горската пътна мрежа, друга - по Черноморското крайбрежие (в района на Варна и Балчик), където имат проблем със собствеността.

- Кои са основните пазари за вашето предприятие?

- Лесосечният фонд е около 600 000 пл. м³ дървесина годишно. Основни пазари са Заводът за целулоза в Свищов и заводите на „Кроношпан“ в Бургас и Велико Търново. Голяма част от дървесината се изнася за Турция през пристанище Варна. Интересно е, че част от предимно акациевата дървесина се изнася за Румъния от района на Генерал Тошево за дърва за огрев. Другият повсеместен пазар е местното население.

Появяват се малки и по-големи преработватели в региона и така добавената стойност остава на територията на предприятието. Очертава се по-голямо търсене на дървесина отколкото е възможното предлагане, тоест една благоприятна за нас и фирмите, работещи в гората, икономическа ситуация.

В същото време сериозен проблем остава заниженото ниво на техническо оборудване на фирмите и квалификацията на работниците в дърводобива. В последните години фирмите почти не инвестират в техника и технологии за дърводобив. Свободният европейски пазар на труда, от друга страна, доведе до масово сезонно мигриране на работници и цели региони остават без работна ръка. Когато фирмите нямат потенциал да добиват дървесина и да изпълняват договорите си, проблемите започват да се трупат. Необходимо е да се предприемат мерки за решаването на този проблем.

- Какви могат да бъдат мерките?

- Да се създаде среда за фирмите, в която ясно да се разграничават добивът от търговията с дървесина. Сега ситуацията е сериозно изкривена и фирмите не правят разлика между двете дейности, от което се получава занижаване на цените, които държавните предприятия предлагат за услугата добив и извоз на дървесина. Цените не са реални и фирмите разчитат да купят и препродадат част от дървесната и оттам да компенсират загубите, които са натрупали при добива и извоза.

Трябва да се предоставят пазарни цени на фирмите, които добиват, за да се акумулират средства за инвестиции в техника.

Друга възможност е предприятието да стане реален конкурент на някои фирми, като организираме собствен добив и станем пример за всички останали като ниво на технологии и техника. Разполагаме с възможности да купим качествена техника и да я на-

товарим с работа целогодишно.

- Имате предвид бригади, които да работят в отделните стопанства със собствена техника ли?

- По никакъв начин това не трябва да бъде налагане на държавния дърводобив и работници. Ситуацията в отделните горски и ловни стопанства е много различна, като започнем от хората в региона, фирмите, условията на работа. На територията на някои стопанства има изобилие от фирми, които се конкурират помежду си, и там това не се налага. Става дума за няколко стопанства, които в последните години изостават с усвояването на лесосечния фонд по причината, че няма работна ръка и единственият начин е сами да организират бригади - няколко висококвалифицирани дърводобивници с висококачествена техника, които да поемат част от работата. Така ще дадем пример на фирмите.

- В какво състояние е пътната инфраструктура и използвате ли фонд „Инвестиции в горите“?

- В последните години масово се е добивало в достъпни обекти. В много басейни поради липса на пътна мрежа не е имало дърводобив и там е потенциалът в бъдеще, което изисква по-сериозни инвестиции в пътна инфраструктура и техника.

Проблемът с пътищата е основно в петте планински стопанства (Велики Преслав, Върбица, Смядово, Цонево и отчасти гр. Омуртаг). Фондът е удобен инструмент и ще се възползваме от него за основен ремонт на съществуваща пътна мрежа и изграждането на няколко нови пътя, което ще осигури достъп до затворени басейни. В момента подготвяме проекти за три големи пътя по фонд „Инвестиции в горите“ в ДГС - Велики Преслав, Върбица и Смядово, които основно ще обслужват басейни, в които не е имало достъп в последните десетилетия. Вече сме на финала на проектирането, а през 2016 г. се надяваме да започне строителството.

Налага се и поддръжка, и рехабилитация на съществуващи пътища. Основната трудност, която срещаме, организирайки строителството и ремонта на пътищата, е тремавостта на процедурите по Закона за обществените поръчки, както и всички съгласувателни и разрешителни процедури от съответните общини. Става дума за това, че често горски пътища фигурират като общински в картите за възстановената собственост и са необходими разрешителни процедури от съответните общини. Преписките, които се водят с общините, на територията на които предстои строеж, понякога отнемат година. Важно е натрупаните грешки в картите на възстановената собственост да се коригират.

Текущите ремонти на пътища, които не са предмет на Фонда, са най-наложителни и много ми се иска да сформираме бригада с необходимата техника, която да извършва поддръжката на горските пътища. Такова звено би могло да работи на територията на цялото предприятие целогодишно и много ефективно. По този начин ще избегнем ограниченията, които ни налага ЗОП - дълги срокове за процедури и възможности за обжалване, ще бъдем по-мобилни и експедитивни. Много често се налагат спешни ремонти след природни катаклизми и възможността да реагираме бързо е важна за нас.

- Докъде стигна сертификацията в стопанствата и кога ще бъде видим ефектът от нея?

- Досега са сертифицирани ДГС - гр. Омуртаг, Търговище, и ДЛС „Шерба“, а другите са в процес на сертификация. Това е чудесен инструмент за контрол и мониторинг, дава сигурност на обществото какво се случва на една територия. Но в момента се сблъскваме с липсата на стимул и сертификацията е само разход за нас, защото на практика се получава нелоялна конкуренция, когато предлагаме сертифицирана дървесина, за която купувачите не заплащат по-висока цена.

Баланс между икономическите, екологичните и социалните показатели

Политиката на управление на СИДП е насочена към балансиране на икономическите, екологичните и социалните показатели в предприятието. Наред с основната цел - 100 % изпълнение на финансов план на предприятието, се съобразяваме и с всички екологични изисквания, съпътстващи стопанисването на горските екосистеми, голяма част от които попадат в границите на екологичната мрежа „Натура 2000“. Обръщаме особено внимание при взаимоотношенията с различни социални организации и отделните физически и юридически лица, като своевременно приемаме техните запитвания и отговаряме обосновано, съгласно законовите нормативи. Приоритет в нашата работа сега е снабдяването на местното население с дървесина за горене за предстоящия отоплителен сезон - предвидени са 152 000 пространствени м³ дърва. Организацията се контролира пряко от СИДП с цел своевременно задоволяване на нуждите на всички домакинства и лица.

Един от проблемите, които мога да открия, е необходимостта от подобряване на горската пътна инфраструктура на територията на предприятието. Проведени са процедури за изготвяне на проекти на належащите за направа и ремонт горски пътища. Предстои да се одобри необходимата документация и да се проведат процедури за изпълнение.

В момента тече ремонт на административните сгради на ДГС - Смядово, и ДГС - Търговище.

Друг момент, на който бих искал да се спра, е въвеждането на новите системи за маркиране и експедиране на дървесината, с което очаквам да се постигне по-добър контрол при транспортирането ѝ. Като цяло трябва да се сведат до минимум нарушенията от неза-

конни посегателства в горите.

Периодът на затопляне през последните години способства за масово развъждане на хищниците (основно на чакала и лисицата) и доведе до увеличаване на популацията им. Необходимо е създаване на регламентиран ред за стимулиране на борбата с хищниците с цел подпомагане на развъдната дейност в държавните ловни и горски стопанства. Разчитаме на по-рационални законови промени в ЗЛОД относно браконьерството.

Приветствам новоприетата Наредба № 8 за сечите в горите, като се надявам да бъде оптимално приложима при изпълнение на бъдещите лесовъдски мероприятия в горите. Смятам, че тя дава комплекс от възможности на специалистите за подбор на най-лесовъдски системи за стопанисване на горите според конкретното им състояние.

Да покажем на обществото резултатите от нашия труд

Основна задача пред лесовъдския състав на предприятието и на териториалните подразделения е чрез прилагане на добри лесовъдски практики да покажем на обществото същността на нашата работа и резултатите от нашия труд. Тенденция е при стопанисването на горите да се прилагат природосъобразни сечи с цел създаване на устойчиви, смесени разновъзрастни гори.

Най-голям е делът на издънковите гори за превръщане в семенни. Затова и усилията ни са насочени предимно към работа в тези гори с цел успешното им превръщане по естествен начин в семенни. Почти във всички издънкови насаждения е настъпил възобновителен процес и има наличие на естествен подраст. Целта е чрез провеждането на редица дейности, изразяващи се предимно в изсичане на подлесната растителност, да създадем оптимални условия за запазването и укрепването му. Особено големи трудности в това отношение срещаме в горите на Добруджа. Там подлесният елемент е много агресивен, създава плтно покритие почти върху цялата площ на насажденията и води до загиване на подраста, ако не се отстранява своевременно. Всичко това изисква много средства и работа. Средногодишно по ГСП е предвидено подпомагане на естествено възобновяване върху площ от 23 409 декара. За 2015 г. е предвидено подпомагане на естествено възобновяване върху площ от 16 868 дка, като очакванията ни са за преизпълнение на разчета - 17 797 дка, или 76 % от предвиденото по горскостопанския план.

Друга основна дейност за предприятието са отгледните сечи без материален добив. Годишното предвиждане за тези сечи е 7361 дка,

като през 2015 г. ще се проведат върху площ от 6503 дка, което е 88 % от ГСП. Залесяванията заемат много малка част от лесокултурните дейности. По ГСП средногодишно е предвидено залесяване върху 740 декара. През 2015 г. ще бъдат залесени общо 651 дка, или 88 на сто.

На територията на предприятието има 16 горски разсадника. След обособяване на предприятието дейността на разсадниците се анализира и се редуцира до производство на фиданки за собствени нужди и производство на фиданки по предварителна заявка на външни клиенти. В момента 6 от разсадниците се използват за производство на фиданки, а в останалите 10 е преустановена дейността. Площите им се използват основно за производство на селскостопанска продукция. С държавно значение са 3 от разсадниците - „Станянци“ към ДГС -

Върбица, „Дъбовете“ към ДГС - гр. Добрич, и „Баячево“ към ДГС - Търговище. В последния предстои разширяване с производство на декоративни видове, като се предвижда да се превърне в модерен като качество и количество на посадъчния материал разсадник. На територията на предприятието, предимно в Добричка и много малка част от Шуменска област, се намират създадените през 50-те години държавни горски пояси и мрежа от полезащитни горски пояси. Тяхната обща площ е 17 000 хектара. Те са изключително важни мелиоративни съоръжения от национално значение за борба с ерозията. Специфичните им функции налагат стопанисването им да бъде подчинено на целите, които са заложили при тяхното създаване. През 2014 г. ИАГ издаде специални указания за тяхното стопанисване, които намериха място и в последните промени на Наредбата за сечите. Усилията ни ще бъдат насочени към поддържане на поясите в добро състояние, както и за възстановяване на тези с влошена структура.

Със задоволство трябва да отбележим, че санитарното състояние на горите в поделенията на предприятието е добро. Няма установени каламитети, няма съхнене на дървостойите в размери, които биха довели до влошаване на състоянието на насажденията. Площите, върху които се провеждат санитарни сечи през 2015 г., са 7000 дка, което е едва 3.5 % от общата площ на насажденията, предвидени за сеч.

Ежегодно в териториалните поделения на СИДП се провеждат съвещания по стопанисване на горите. През 2015 г. бяха проведени и на регионален принцип съответно в териториалния обхват на дейност на Регионалните дирекции по горите във Варна и Шумен. Като гост-лектори бяха поканени водещи лесовъди от национален мащаб. Присъстваха и представители на РДГ и ИАГ. С провеждането на тези съвещания се постига съхраняване на дългогодишния опит и традиции, както и запознаване и усвояване на нови природосъобразни лесовъдски практики.

Инж. Стоян САРОВ - началник на отдел „Опазване и защита на горите“

Повишава се ефективността от контрола

Един от важните приоритети в работата на Предприятието е осъществяването на контрол на дейността, засягащ опазването на държавните горски територии и защитата им от пожари. Общият брой на горските надзиратели на СИДП е 274 и 25 ловни стражари, които осъществяват дейността по опазване на горските територии от нарушения на площ 325 963 хектара.

През 2014 г. са извършени 34 850 проверки на превозни средства, лица и обекти, свързани с ползването, преработката и търговията с горски ресурси. За констатираните нарушения по ЗГ и ЗЛОД са съставени 1210 акта за установени административни нарушения. Най-много преобладават актовете, съставени за нарушение на ЗГ - 1139, или 94 %, по ЗЛОД - 71 броя. Разкрити и неразкрити нарушения по констативни протоколи са 1341 броя. През годината са конфискувани 458.9 пр. м³ дърва, 13 м³ фасонирана дървесина, 1 м³ обла строителна дървесина, а конфискуваните недървесни горски продукти са 163 килограма. Задръжани са 30 МПС, 12 коня, 88 каруци, 37 моторни триона и 38 други инструменти за дърводобив.

През 2014 г. се запазва тенденцията от разкрити констатирани нарушения и брой съставени актове.

Във връзка с повишаване на качеството и ефективността на функциите и задачите по опазване на горите и изискванията в нормативната уредба са прилагани през годината различни схеми за охрана на горите - държавна собственост, което даде отражение върху дейността по намаляване на броя на нарушенията. Опазването на държавните горски територии се извършва индивидуално и групово, най-малко от двама горски стражари, а извършваната дейност се отчита с констативни протоколи от проверките. На местата с концентрация на нарушения се организират КГП с участие на служители на РПУ на МВР за проверка на МПС, превозващи дървесина. През 2014 г. съвместно с представители на ловните сдружения и служители на ДГС/ДЛС са проверени общо 12 845 ловци. Проверени са 11 371 обекта за добив на дървесина.

Запазва се схемата на нарушения, които се концентрират в близост до махалите с ромско население, като се изсичат отделни дървета близо до изградените пътища. Не са редки случаите на ор-

ганизиран групи за незаконна сеч и опити за разправа с наши служители. При задръжане на незаконните средства и вещи повечето нарушители напускат местата на нарушения. Вещите и средствата биват задръжани, но възможността за съставяне на актове се възпрепятства. Тук трябва да се има предвид, че става въпрос за нарушения с малък обем дървесина - 0.5-1 м³ дърва за огрев.

Със Заповед № 275/24.11.2014 г. на директора на СИДП се създадоха мобилни контролни екипи за опазване на горските територии - един в Централно управление и 18 в териториалните поделения. Във връзка с това бяха назначени служители, които отговарят на изискванията, посочени в чл. 190, ал. 1 във връзка с параграф 1, т. 33 от Закона за горите. На съответните мобилни контролни екипи са предоставени надлежно оборудвани автомобили с висока проходимост и специален режим на движение.

Сформираните екипи извършват своята дейност по изготвен график и представят информация ежемесечно, обхващайки всички основни пътни артерии в региона. Обект на контрол са транспортните средства с дървесина, като горските служители от мобилните звена на СИДП следят за съответствие между реално превозвани асортименти и записаните данни в превозния билет. До октомври 2015 г. мобилните контролни екипи са извършили 9917 проверки, констатираните нарушения са 623, от които 617 са по ЗГ, а 6 - по ЗЛОД. Задръжаните вещи, предмет на нарушения, са: 307.6 пр. м³ дърва за огрев, 34 м³ фасонирана дървесина и 3.8 м³ обла строителна дървесина, задръжани са 45 каруци и 9 моторни триона.

От тези данни ясно се вижда, че постигнатите резултати и ефектът от извършените проверки с мобилните контролни екипи е значителен.

При изработване на ежемесечните графици за работа на мобилните контролни екипи се спазва принципът за размяна на териториалните поделения при осъществяване на контролната дейност. През годината сигналите, подадени от граждани на номера за спешни повиквания 112, се регистрират, проверяват се и се изготвят констативни протоколи от проверките.

При подадени сигнали на телефон 112 за възникнал горски пожар в близост и в горски територии са извършвани своевременно организации от служители на ДЛС/ДГС и от РУ „ПБЗН“, след което пожарите са потушени. Не се допуска значително опожаряване на горски територии през месеците с високи температури и продължително засушаване.

Предвид изброените резултати от дейността по опазване на горите в териториалния обхват на СИДП могат да се направят следните изводи: увеличени са извършените проверки в горските територии - държавна собственост. Повишена е ефективността от контрола. Установяват се нарушенията, разкриват се и се санкционират нарушителите. Взаимодействия се с граждански структури, собственици на гори, държавни и общински органи.

Дългосрочните договори дават сигурност на фирмите

По отношение на организацията по добива на дървесина териториите на предприятието са изключително разнообразни - обхващат площи от крайбрежната ивица през Добруджа, Лудогорието до северните склонове на Стара планина. Ползването на дървесина е съсредоточено основно в издънковите гори, а преобладаващите асортименти добивана дървесина са дърва за горене и технологична дървесина. Средният годишен добив на дървесина за предприятието по горскостопански планове е 644 000 м³, като за 2015 г. е предвидено да се реализират 611 075 куб. метра. Към 30.09.2015 г. са добити 458 000 м³ дървесина, или 75 % от планираното ползване. Положително развитие е сключването на дългосрочни договори (за срок от 5 години) за добив и продажба на дървесина. Тези договори дават сигурност на фирмите, извършващи дейности в горите, и възможност за закупуване на съвременна горска техника. При затруднената обстановка по продажба на дървесина (временния мораториум върху износа) предложихме и нов начин за вътрешния пазар - продажба на дървесина, натоварена на превозно средство.

Известно забавяне в ползването на дървесина имаше при премаркиране на насажденията с по-висок процент на ползване след издаване на заповед от министъра на земеделието и храните за ограничаване на интензивността на сечите.

Друг основен проблем при ползването на дървесина е недобре развитата пътна инфраструктура. За преодоляването му в планин-

ските стопанства се въвежда добивът на дървесината да се извършва и чрез въжени линии.

Три териториални подразделения са сертифицирани по стандарта за горска сертификация за управление на гори FSC, а останалите стопанства са в заключителен етап по издаването и изпълнението на стандарта. Всички фирми, извършващи дейности в горите, са запознати с изискванията на Закона за горите за въвеждане на стандарта за качество на производствения процес и много от тях проявяват интерес за въвеждането му. Организиран бяха срещи между дърводобивните фирми и организации, извършващи и въвеждащи стандартите по горската сертификация.

Инж. Петър ГАНЕВ - началник на отдел „Маркетинг, продажби и ловностопанска дейност“

Благородният елен е емблема на предприятието

Общата дивечопригодна площ в района на дейност на СИДП възлиза на 1 420 820 ха, от които 26 % горски територии. 1 280 228 ха, представляващи 90 % от общата площ, разпределена в 390 ловностопански райони, е предоставена за стопанисване и ползване на 16 878 ловци, обединени в 25 ловни сдружения. Ловностопанските райони на ловните стопанства, оградените площи и дивечовъдните участъци на държавните горски стопанства са 72, 140 593 ха, представляващи 10 % от общата дивечопригодна площ. Дивечовъдните участъци на горските стопанства са 24, като в 14 от тях стопанисването и ползването на дивеча е предоставено на юридически лица по реда на чл. 36 от ЗЛОД.

Уникалният комплекс от природни дадености, съчетан с рационално и умело стопанисване, създава условия за развитието на популации с отлични трофейни качества от благороден елен, сърна, дива свиня, елен лопатар и муфлон.

Територията на предприятието е изключително благоприятна и за развитието на заек, фазан, яребица, пъдпъдък, бекас, гъска и патица. По данни от проведената през пролетта на 2015 г. таксация запасът

на едър дивеч на територията на предприятието е: благороден елен - 6077 броя, елен лопатар - 907, сърна - 8378, дива свиня - 10 331, муфлон - 590, вълк - 21. Запасът на дребен дивеч е: заек - 43 370, фазан - 15 866, яребица - 28 506, чакал - 8277, лисица - 5386, дива котка - 2149, бялка - 2067, язовец - 2399, черен пор - 829, сврака - 13 601, сива врана - 5503, посевна врана - 4608 броя.

Държавните ловни и горски стопанства, стопанисващи дивеча в ловностопанските райони на територията на СИДП, извършват дейности по запазване и обогатяване на видовото му разнообразие, изграждане на ловностопански съоръжения и провеждане на биотехнически мероприятия, възпроизводство, разселване, опазване и охрана на дивеча, аклиматизация и реаклиматизация, подобряване на екстериорните и трофейните качества на дивеча, ползване на дивеча и дивечовите продукти и провеждане на организиран ловен туризъм, ползване от горските територии - държавна собственост, за съхраняване на качествата на биотопите и подобряване на местообитанията.

Основните видове дивеч, обект на организиран ловен туризъм в района на дейност на СИДП, са благороден елен, сърна, дива свиня, заек, яребица и фазан. Интерес за гостите на предприятието представляват също муфлонът, еленът лопатар, пъдпъдъкът и водоплаващият дивеч.

В района на дейност на СИДП попадат 5 от водещите ловни стопанства на България - „Балчик“, „Черни Лом“, „Тервел“, „Паламара“ и „Шерба“.

Незабравимите мигове при ловуването на дивеч с отлични трофейни заложби и качеството на предлаганите ловни услуги е причината от началото на 2015 г. 152 ловци, от които 56 чуждестранни граждани, да ловуват по линия на организирания ловен туризъм на територията на предприятието.

Ловните резиденции, ловните домове и хижи осигуряват уют и пър-

вокласно обслужване на гостите на ловните стопанства на територията на предприятието.

През последните три години, включително 2015, на територията на предприятието са добити трофеи от 80 благородни елена, 18 елена лопатари, 33 сръндака, 18 муфлона и 128 диви свине, като най-добрите трофеи са следните: благороден елен с тегло на трофея 13.42 кг и 241.74 т. по СИС; елен лопатар с тегло на трофея 4.00 кг и 193.01 т. по СИС; муфлон с дължина на трофея 97.5 см и 226.9 т. по СИС; сръндак с тегло на трофея 390 г и 122.7 т. по СИС; дива свиня с дължина на зъбите 22.65 см и 128.12 т. по СИС.

За повишаване на квалификацията и преквалификацията на служи-

телите в СИДП всяка година на територията на ДГС - Велики Преслав, се организират курсове за придобиване на квалификация „ловен водач“, както и „обучено лице“ по смисъла на Наредба № 26 от 14.10.2010 г. за специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход. За провеждане на обучението държавното предприятие кани лектори - видни ловни специалисти, като проф. Николай Бояджиев, проф. Марин Александров, проф. Димитър Дъндаринов, инж. Дамян Дамянов, инж. Сахак Сахакян, инж. Йордан Марков, инж. Димитър Тодоров, инж. Тодор Гичев, инж. Иван Степанов, инж. Тервел Стефанов, инж. Юлиян Будаков, инж. Минчо Кулев и инж. Янко Йорданов.

ДГС - Шумен

Гордостта на шуменските лесовъди

В ДГС - Шумен, емблематичните неща са много, но стандартните - малко. Ето и няколко бързи примера. Още докато обгръщаш с поглед емблематичното Шуменско плато над града, вече можеш да научиш, че горите там заслужава да се видят и по причина, която предизвиква гордост в лесовъдите на стопанството - добре извършеното подпомагане на естественото възобновяване. Или когато виждаш увеличените цифри на размера на ползването в сравнение с предното десетилетие, разбираш, че то се дължи на възобновителните сечи за превръщане, в места с интензивни възобновителни процеси, протичащи вследствие на проведените лесовъдски мероприятия. Или да вземем високия процент на горите със специални функции, които са съсредоточени в държавни горски територии. Територията на стопанството е в границите на община Шумен, населението на която съставлява 93 649 души. Общата му площ е 13 813.1 ха, като горите със стопански функции са 21.7 %, а със специални и защитни функции - 78.3 на сто. Горските територии са предимно дър-

жавна собственост - 11 386.9 ха (82 %) и общият процент на горите със специални и защитни функции в тях е още по-голям - 83.8. По-голямата част от Природния парк „Шуменско плато“ - 3024.4 ха, е в териториалния обхват на ДГС - Шумен. Резерватът „Букака“ (настоящем управляван от МОСВ) заема площ 62 хектара. Естествен и несекващ е интересът на обществеността към стопанисването на тези гори и гледането на работата на лесовъдите „под лупа“, което, съгласете се, е натоварващо за тях.

Залесената площ е 10 851.3 ха, или 95.3 на сто. Най-голяма е площта на издънковите насаждения за превръщане - 5924.1 ха, следвани от широколистните високоствъблени - 2422.9 ха, и нискоствъблени - 1970 ха, иглолистните - 1043.9 ха, тополовите насаждения заемат 28.1 хектара. Основните дървесни видове, които дават облика на естествената горска растителност, са церът - 19 % от залесената площ, и габърът - 18.8 на сто. Общият размер на средногодишното ползване на дървесина е 33 855 м³, като възобновителните сечи са 75 на сто.

От 2012 г. ДГС - Шумен, стопанисва и охранява 1801.5 ха горски територии на Община Шумен.

Интензивните възобновителни процеси предопределят изключително важните в такива случаи мероприятия по стопанисването на горите - подпомагане на естественото възобновяване, изсичане на подлес и отглеждане на подраст от предпочитани дървесни видове. От 2012 до 2015 г. подпомагането е направено върху 10 024 дека, а осветлението - върху 3197 дека. Благодарение на тези процеси зале-

Колективът на ДГС - Шумен, с директор инж. Младен Манев (в средата), отгледно са Василка Йорданова - главен счетоводител, и инж. Тодор Геронтиев - заместник-директор

Уникална за района гора от източен бук

святането, което е предвидено в горскостопанския план, е само 183 дка, но досега са създадени 314 дка нови гори, от които 165 дка по европейски програми. Прочутият горски разсадник „Салманово“, макар да е регистриран по изискванията на съвременната нормативна уредба, не е в списъка на базовите държавни разсадници и се ограничава до производството на около 250 000 фиданки годишно, тъй като липсва търсене.

За последните 4 години в стопанството е направено подпомагане на естественото възобновяване върху 10 024 дка и са изведени отгледни сечи върху 3197 декара. Част от мероприятията, в които се влага много труд, усилия и средства, но с които шуменските лесо-въди много се гордеят, видяхме в землището на с. Ветрище, в ГСУ - Овчарово, ръководител на който е Благой Илиев. Той е наричан от началниците си „голям мераклия“ и в изпълнението на мероприятията по естественото подпомагане на гората винаги е пръв. За да се види как става това в процес - началото на естественото възобновяване, изведената отгледна сеч (осветление) и подкаралия младияк, отгледан 3 пъти с осветления, ни показа зам.-директорът на ДГС - Шумен, инж. Тодор Геронтиев. Интересен опит в извършва-

нето на тези деликатни лесо-въдски намеси в живота на гората има ДГС - Шумен. Тук се поддържа постоянна бригада, сформирана преди 4 години, от 21 работници по лесокulturната дейност, които са обучени за такива лесо-въдски мероприятия.

Горите на ПП „Шуменско плато“ са уникални за района, а емблемата им е 130-годишен буков лес, който се намира на 450 м н.в., в отлично състояние е и е ценна семенна база. ДГС - Шумен, отговорно подхожда не само към запазването на това природно богатство, но към безопасното преминаване на хората в любимия за шуменци парк. Табелите с предупреждение за опасност от падащи дървета, за забрана за преминаване на превозни средства са поставени от стопанството.

Пътната мрежа в стопанството е сравнително добре развита - гъстота ѝ е 9.9 м/ха, което е над средното за страната, и се намира в относително добро състояние.

Няма да се спираме на ловностопанската дейност на стопанството, макар то да я администрира и контролира на площ над 60 000 хектара.

Емблематичното за района е, че горите на стопанството са разположени съвсем близо до населените места, а 50 % от тях са около Шумен и околните му села. Достъпността на горските територии в района традиционно увеличава заплахата от посегателствата върху богатствата им. Но на предизвикателството в ДГС - Шумен, реагира с усърдие и отговорност - поддържа се денонощно дежурство в райони с концентрация на нарушенията, което се изразява в засилено присъствие на служителите в горите, отзоваване на всички сигнали за нарушения, настоятелност в преследването на потенциални и установени нарушители. Макар че това изисква голяма заетост на персонала и средства, от две години стопанството вече може да се похвали с намаляването на броя и обема на нарушенията. В ДГС - Шумен, със сигурност знаят, че са „на показ“ и всяко посегателство върху гората се отразява на мнението на обществото за работата на лесо-въда. Не е ли тежък този товар? „Единственият начин да оцелеем в тази ситуация - чуваме от директора на ДГС - Шумен, инж. Младен Манев и заместника му инж. Тодор Геронтиев - е да сме изрядни на 100 %. И всеки ден се стремим към това“.

Подпомагане на естественото възобновяване

Царството на благородния елен

В южните части на Лудогорието през 1932 г. местността Паламара е обособена като „царски ловен развъдник“ на Борис III.

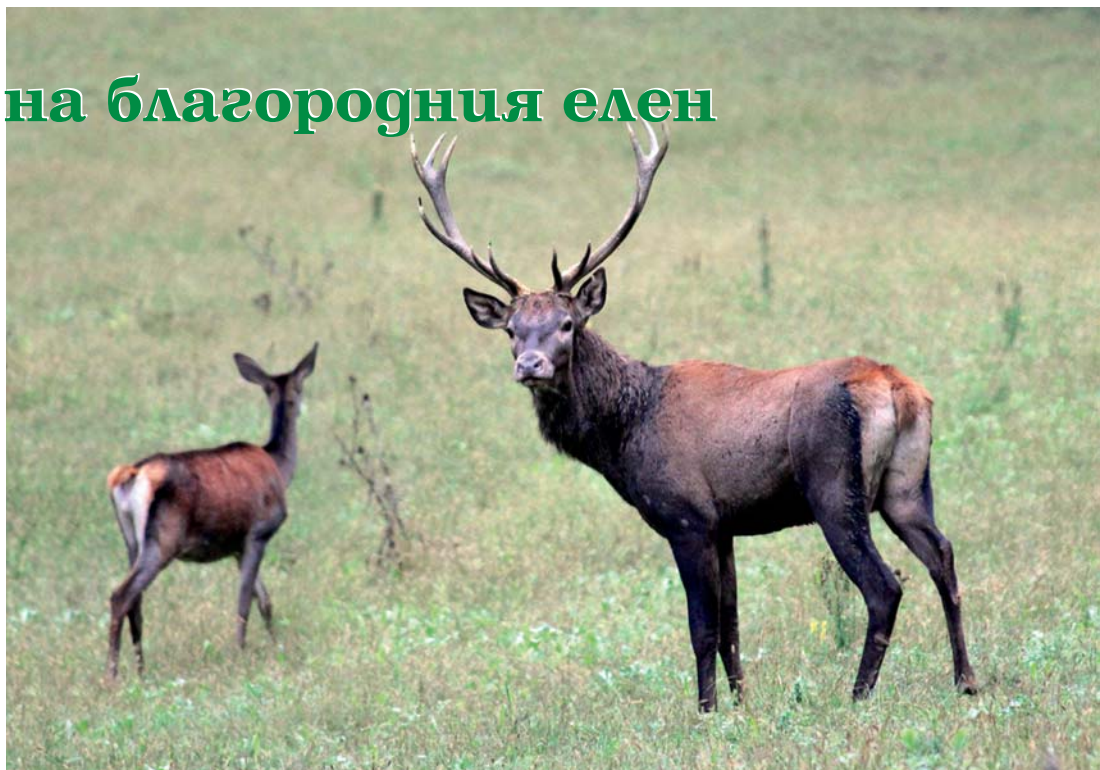
Днес се простира на 26 522.6 ха, върху територията на 4 общини - Венец, Каолиново, Хитрино и Никола Козлево. Двата държавни ловностопански района - „Паламара“ и „Никола Козлево“, обхващат 11 000 хектара.

Характерни за района са малките горски комплекси от широколистни гори - предимно церови, с участие на акация, липа, червен дъб, габър, заобиколени от големи земеделски масиви, което осигурява богата хранителна база за дивечта.

Стопанството поддържа фуражна база - 3000 дка дивечови ниви. Около всяка от тях са изградени сеновали, хранилки, солища, чакала. От селскостопанския фонд са предоставени и 2000 дка ниви, от които се добива фураж за зимното подхранване. Дивечът се подхранва със 100 т концентриран фураж, 200 т груб и 50 т сочен фураж годишно.

Още със създаването си „Паламара“ се устройва като база за развъждане и разселване на благороден елен и от 50-те години на миналия век до днес в страната и чужбина са разселени над 1000 броя.

Запасът му през последните години се увеличи многократно и вече е над допустимия, споделя директорът инж. Севен Башлъ. По пролетна таксация територията обитават 1100 броя. Тук се срещат още дива свиня (700 бр.), сърна (400), муфлон, заек и хищници.

Във фазанарията на ловен дом „Дъбрава“ годишно се отглеждат до 1000 фазана за разселване и лов. 200 полудиви патици се разселват около водоемите.

Традиционен за стопанството е ловът на благородни елени по време на брачния период, когато се събират на групи около сватбовищата. Ежегодно има възможност да се отстрелват около 10 трофейни животни с тегло на трофея от 9 до 13 кг, повечето от които са с оценка за златен медал. Стопанството се гордее с трофей от 2010 г. с тегло 13.2 кг, оценен на 237.86 по СИС. През септември тази година са отстреляни благородни елени с трофеи 10.100 кг, оценен с 211.47 т. по СИС и златен медал; 10.090 кг,

оценен с 218.47 т. по СИС и златен медал; 9.070 кг, оценен с 207.39 т. по СИС и сребърен медал, както и муфлон със средна дължина на рогата 79.5 см, оценен със 199.5 т. по СИС и сребърен медал.

Ловците, които посещават „Паламара“, са предимно от Германия и Австрия. Те идват тук основно заради благородния елен. Испанците и италианците предпочитат гонки на дива свиня, а през последните години се засилва и интересът на руските ловци, чиито предпочитания са по-широки - благороден елен, муфлон, дива свиня. Наблюдава се и увеличаване на броя на българските любители на ловния спорт.

По време на престоя си ловците могат да отседнат в ловната резиденция „Паламара“ и ловния дом „Дъбрава“, къ-

Колективът на стопанството. В средата на първия ред (от ляво надясно) инж. Павлина Хинева - заместник-директор, инж. Севен Башлъ - директор, Валя Димова - главен счетоводител

Хранилка и чакало

Дивечова нива

дето на тяхно разположение е квалифицираният персонал. За такова стопанство опитните ловни водачи са от огромно значение - от тях зависи успехът на лова и удовлетворението на клиентите. За тънкостите на работата ни разказва Недрет Тефик - началник на Ловностопански участък - Долашмата. Зад привидно строгия му вид се крие чувствителността на човек, който умее да усети душата и на ловеца, и на животното.

Защо обаче в този рай за дивеча и за ловците няма очакваната голяма посещаемост, разговаряме с директора инж. Башлъ. Липсата на достатъчно желаещи да практикуват ловния спорт вероятно се дължи на високите цени на трофеите и дивечовото месо, предполага той. В същото време нарасналата популация на благородния елен и дивата свиня започва да нанася щети на реколтата и се очертава необходимост от съответните мерки за регулирането ѝ.

В грижите си за дивеча ДЛС е в партньорство с фирма „Тера Тур Сервиз“, с която от 2004 г. е сключен договор за съвместна дейност. Фирмата подпомага ловната дейност, предоставя високопроходими автомобили и земеделска техника за обработка на дивечовите ниви, извършва охрана и ловностопански мероприятия. Съответно в края на годината приходите от ловната дейност се разпределят спрямо направените разходи по годишен разчет, който за стопанството е около 400 000 лв., а за фирмата - около 150 000 лв., обяснява инж. Башлъ.

Оказва се обаче, че ловът продължава да бъде представителна дейност, която не носи печалба, а само престиж. Приходите на стопанството очаквано са предимно от дърводобивната дей-

ност и съставляват 95 % от печалбата.

Стопанството е на второ място по ползване в рамките на предприятието. Годишният лесосечен фонд е 55 000 м³, 30 % от които се предлага „на корен“, а останалите 70 % - с възлагане на добива и продажба на дървесина от временен склад. Местното население предпочита да купува дърва за огрев от временен склад. Това става на преференциални цени от 60 лева за плътен м³ твърда широколистна дървесина.

До началото на октомври лесосечният фонд е усвоен 70 %, но всяка есен дърводобивните фирми изпитват затруднения от липсата на работна ръка - голяма част от работниците предпочитат сезонната работа в Италия и Франция. Пропуснали благоприятната есен, на фирмите се налага да работят в зимните месеци, за да изпълнят договорите. Това, от своя страна, допринася за влошаването на състоянието на пътищата и необходимост от реконструкция на пътната мрежа. През 2013 г. със средства от фонд „Инвестиции в горите“ е направен ремонт на път с дължина 3 км, а в момента се ремонтира участък с дължина 2.5 километра.

Недрет Тефик - началник на ЛСУ

От една страна, равнинно-хълмистият характер на стопанството благоприятства за добре развитата пътна мрежа, но от друга - и за браконьерство. Този въпрос е решен в сътрудничеството между мобилното звено и денонощните дежурства, които дават служителите на „Тера Тур Сервиз“. Очевидно това е успешен пример за публично-частно партньорство.

Ловният дом „Дъбрава“

ДГС - Велики Преслав Да отгледаш бъдеще

Да вървиш сред руините на втората столица на България е вълнуващо преживяване, което те кара да мислиш в различни мащаби. Така мислят и лесовъдите от Държавно горско стопанство - Велики Преслав, които продължават да пишат 126-годишната история на стопанството, но не като хронисти, а като хора, които отглеждат зеленото бъдеще.

Стопанството е разположено върху двата склона на Преславско-Драгоевската планина, представляваща североизточното разклонение на Източна Стара планина, както и върху части от Преславското поле в Шуменското плато. Общата площ на горските територии е 16 405.6 ха, разположени върху територията на 20 землища, включени в община Велики Преслав и част от община Върбица.

Преобладаващата част от територията на ДГС - Велики Преслав, обхваща чисто планински терени от Преславско-Драгоевската планина. Много стръмен и пресечен е теренът в западната част на стопанството.

От една страна, релефът благоприятства голямото видово разнообразие. Разпространение от естествено растящите дървесни видове имат зимният дъб, букът, благунът, церът, габърът, келявият габър, липата, косматият дъб и мъждрянът, а от изкуствено внесени дървесни видове - черен и бял бор, сребролистна липа, акация, червен дъб и други.

Тук, в поддържан резерват „Патлейна“, се намира най-голямото естествено находище на див рожков в България, а в поддържан резерват „Дервиша“ е единственото естествено находище на конски кестен.

От друга страна, планинският характер на стопанството поставя някои предизвикателства. „Основен проблем, решението на който стои пред ръководството на стопанството, е затрудненият достъп до държавните горски територии. Стабилизираните пътища на територията на стопанството са недостатъчни за осигуряване на ритмично ползване на дървесина през зимните месеци“ - споделя директорът инж. Янко Йорданов. Още повече работата се затруднява от факта, че подходът към основния запас на дървесина минава по язовирната стена на язовир „Тича“, който е обявен за обект от национално значение и достъпът е забранен за товарни автомобили. Така на практика Горското стопанство няма достъп до

обектите. Решението ще се търси в изграждането на алтернативен подход, който да заобиколи язовирната стена и да се включи в съществуващата пътна мрежа.

Добър вариант за планинските терени е и мобилната въжена линия, която вече работи на територията на стопанството. Със собственика - фирма „Интер Престиж“, е сключен дългосрочен договор. „Въжената линия е много добро решение, което компенсира изграждането на пътища, щади релефа и подраства“ - коментира директорът инж. Йорданов, докато пътуваме към съоръжението в м. Кулата. Друго предимство на въжената линия е, че може да работи при всякакви метеорологични условия, като дневната ѝ производителност достига 40 м³ дървесина, ни обяснява собственикът на фирмата Младен Младенов, с когото се срещаме на терена. Той споделя проблема с недостига на квалифицирани работници, чието решаване вижда в създаването на паралелки в професионалните училища, където да се обучават механизатори.

Като изключим въжената линия, на такива терени работата е пряко зависима от метеорологичните условия. При хубаво време и ритмично усвояване на дървесината средногодишно от горите на стопанството се добиват 38 614 м³ дървесина. В дъждовно време стопанството не допуска работа в гората, за да не се влошава състоянието на пътищата. На територията на ДГС - Велики Преслав, работят 8 фирми, но и тук се оплакват от текучеството на работниците. Липсва приемственост, особено в комплексните бригади, за работа в които младите хора не проявяват интерес.

ДГС - Велики Преслав, не е забравило близкото си ловно минало. Едва от 2011 г. то е горско стопанство, но продължава да развива ловна дейност, макар и не в такива мащаби. Общо 7 души ловни надзиратели и дивечовъдци са заети в ловностопанската дейност.

Колективът на стопанството. На първия ред втори от ляво надясно е инж. Любомир Кузов - заместник-директор, до него Деница Полихронова - главен счетоводител, инж. Янко Йорданов - директор, инж. Антон Дончев - заместник-директор

Въжената линия

Годишно се обработват около 900 дка дивечови ниви и ливади, на дивеча се осигурява над 100 т концентриран фураж, изграждат се биотехнически съоръжения. От началото на 2015 г. са отстреляни 8 благородни елена, като най-големият трофей е от благороден елен с тегло 10.52 кг и 212.52 т. по СИС - златен медал. От отстреляните диви свине има трофей, оценен със 120.18 т. по СИС (23.10 см) - златен медал. Със значение за ловното стопанство освен благородния елен са сърната, дивата свиня, заекът. От птиците - яребица, фазан, пъдпъдък. Развитието на международен ловен туризъм е важно валутно перо в стопанската дейност, споделя директорът. Въпреки че заема много малък дял от приходите, дейността носи престиж на стопанството. Районът на стопанството предлага и добри условия за спортен ри-

▲ Язовир „Тича“

►
Най-малките
участници в тур-
нира за риболовци
любители

болов на яз. „Тича“.

От няколко години стопанството подпомага организирането на турнир за риболовци любители, който се провежда на язовира, и осигурява наградите за най-малките сред тях. Изобщо личи, че в стопанството намират смисъл в работата с обществеността, за която организират разяснителни кампании за дейностите в гората. Местното население получава дърва на преференциални цени. От стопанството снабдяват безвъзмездно с дърва за огрев църкви, манастири и джамии. Божиите служители отвърщат с молитва за добро време за горските. Защото, както казва директорът, гората е благо за всички. Планината е предизвикателство за лесовъдите тук, но усилията им да бъдат успешни не спират. И успяват.

ДГС - Генерал Тошево

Лесовъдство в сърцето на Добруджа

Разнообразието на териториалните поделения на Североизточното държавно предприятие продължи с невероятно интересно стопанство - Генерал Тошево. Горските територии (с обща площ 15 644.5 ха) в района на дейността му са разположени в общините Крушари и Генерал Тошево, в землищата на 61 населени места. Площта на държавните горски територии възлиза на 14 889.4 ха (95.2 %). 92.7 % от горските територии са със защитни и специални функции - 8 защитени зони за запазването на природните местообитания на дивата флора и фауна и опазването на дивите птици, природна заповедникост и 4 защитени местности.

С най-голямо разпространение на територията на стопанството е акацията - 32.3 %, следвана от цера с 24.2 на сто. Близко 15 са другите дървесни видове, които обуславят биоразнообразието в района.

Основната дейност, от която ДГС - Генерал Тошево, формира своите приходи, е ползването на дървесина, както и при другите поделения на СИДП. Инж. Йорданка Найденова - директор на стопанството споделя: „Това поставя колектива пред отговорни задачи, защото при нас липсват ценни сортименти дървесина“.

Обликът на стопанството обаче се определя от полезащитните горски пояси (ПГП), които са уникално мелиоративно съоръжение. Общата им площ е 2892.4 ха (2841.7 ха е залесена и 50.7 ха незалесена), а запасът съставлява 228 235 куб. метра. Инж. Найденова ни разказа за тяхната история и за съвременните усилия на

колектива на стопанството да работят за устойчивото им стопанисване.

Полезащитните залесявания в Генерал Тошево водят началото си от 20-те години на XX в., като от 1925 до 1940 г. са извършвани от румънски лесовъди. Създават се масивни горски култури върху горския и поземления фонд, а в именията на частните земеделци се засаждат поясите от акация покрай пътищата и границите на полетата. Такива са полезащитните залесявания в района на с. Рогозина.

Създадените в периода 1940-1950 г. пояси са с размери от 7.5 до 10.5 м, 5-7-редови, с тополя, клен, явор, полски ясен, дребнолистен бряст, бяла акация, гледичия, махалебка. След 1950 г. започват цялостни проучвания и обосноваване на необходимостта от агролесомелиоративни мероприятия. Организирана е научна ек-

педия от 40 учени от различни профили. По направеното предложение през 1951 г. се приема ПМС № 236 за развитие на селското стопанство, според което се предвижда и изграждането на система от държавни и полезащитни горски пояси в Добруджа. Така започва изграждането на два противосушеви пояса и мрежа от над 1000 ПГП. Полезащитните горски пояси са създадени по определена схема в обработваемите земи, за да предпазят плодородната почва от изветряване и да разпределят равномерно снежната покривка през зимата. Създаването им в този край се равнява на подвига на масовите залесявания в другите части на страната - ангажирана е цялата общественост в района. Резултатите не закъсняват - ветровата ерозия е овладяна, а добивите от селскостопанските култури са повишени с 20-30 на сто. В периода 1952-1976 г. поясите са стопанисвани от АПК и ТКЗС, като горското ведомство не е имало отговорност за тях. През 1976-1978 г. е извършено лесоустройство на ПГП и е изготвен лесоустройствен проект, по граници на поземления фонд на АПК. Следващите лесоустройства са съобразени с границите на землищата на населените места в общините Крушари и Генерал Тошево. С най-голямо участие в ПГП са церът - 690.5 ха, следван от бяла акация - 575.0 ха, гледичия - 569.4 ха, планински ясен - 433.2 ха, а също и червен и летен дъб, бряст, орех, черница, американски ясен и махалебка. Специфичните функции на поясите и тяхното агротехническо и екологично значение определят стопанисването им. В ДГС - Генерал Тошево, споделят, че то е подчинено изцяло на целите, заложи при тяхното създаване. До края на 2014 г. стопанисването се свеждаше до извеждане на сечи в класическия им вариант по действащата нормативна уредба. Липсата на единна концепция за стопанисването на полезащитните пояси и третирането им като обикновени насаждения при някои от тях доведе до нарушаване на устойчивостта и функционалността им. Това особено осезателно се наблюдава в поясите от гледичия. Важен момент за стопанството настъпва, когато Изпълнителната агенция по горите (с писма № ИАГ-34291/07.10.2014 г. и № 39399/10.11.2014 г.), както и про-

Колективът на ДГС - Генерал Тошево, с директор инж. Йорданка Найденова (в средата), заместник-директор инж. Илина Наумова (вляво) и главния счетоводител Златан Денчев (в средата на 2-ия ред)

мените в Наредба № 8 за сечите в горите от 2015 г., ясно дефинират мероприятията в полезащитните горски пояси. В стопанисването им основната роля не е само на подходящите по вид и интензивност сечи, но и на възобновяването. По преценка на специалистите в ДГС - Генерал Тошево, в зависимост от дървесния вид и неговите биологични особености, се подбира начинът на възобновяване - изкуствено, вегетативно или смесено. Планира се подпомагане на възобновяването чрез залесяване или разкъсване на корените (акация и гледичия). През изминалия 10-годишен период са залесени общо 99.3 ха полезащитни горски пояси. Ежегодно на полезащитните горски пояси ще бъде извършван мониторинг.

След възстановяване на собствеността на земеделските земи ПГП се оказват силно уязвими от запалвания на стърнищата, което води до опожаряване и влошаване на санитарното им състояние. Използваните от земеделските стопани торове и препарати също оказват негативно въздействие върху състоянието на поясите. Лесният достъп до тях силно затруднява охраната и контрола от страна на стопанството и ги прави уязвими за извършване на нерегламентирана сеч от населението. Силно развитите корони на външните редове на ПГП, както и навлизането на дървесна и храстова растителност в съседните земеделски земи, стана предпоставка за конфликти с техните собственици. С промяна на нормативната база се даде възможност желаещите земеделски стопани съвместно с фирми, регистрирани в публичния регистър на ИАГ, и под контрола на стопанството да извършват кастрене на крайните редове на поясите.

Дългогодишният опит на ДГС - Генерал Тошево, в стопанисването на полезащитните горски пояси е безценен. Съвременността обаче кара специалистите от стопанството да имат и нови предложения. Сред тях е необходимостта от използването на съвременни химически средства за борба с плевелите, които да се прилагат едновременно с извършване на подготовка на почвата; след изведена техническа или санитарна сеч за залесяване да не се прилага механизирана почвоподготовка с изкореняване и избутване на пълновете, а тяхното раздробяване. Като наистина имат зад гърба си традиция, специалистите предлагат при изкуствено възобновяване за основни дървесни видове да се ползват само дълговечните. Имат и желание да се експериментира прилагането на агролесовъдски системи в младите ПГП с цел по-добро използване на площта и получаване на допълнителни приходи. И се питат: след като фондът се казва „Инвестиции в горите“, не могат ли за залесителни мероприятия да ползват финансиране от него.

Юлия СЪБЧЕВА
Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

В Габрово бе представена информационната система за превозни билети

На 3 октомври в Габрово бе представена информационната система за издаване на превозни билети за дървесина на територията на Северноцентралното държавно предприятие (СИДП). Електронният превозен билет е част от мерките, предприемани от МЗХ за пресичане на незаконния дърводобив.

Официални гости на събитието бяха министър-председателят Бойко Борисов, министърът на земеделието и храните Десислава Танева и зам.-министърът доц. Георги Костов, директорът на дирекция „Развитие на горския сектор“ в МЗХ инж. Виржиния Хубчева, изпълнителният директор на ИАГ инж. Тони Кръстев и заместник-изпълнителният директор инж. Красимир Каменов, директорът на СИДП - Габрово, инж. Иван Негков, директори на държавни предприятия.

Системата е разработена от ИАГ и СИДП - Габрово, като стойността ѝ е 17 000 лв., а възможността е държавата да спести около 6 млн. лв. (на колкото се оценява добитата дървесина, превозена с фалшиви билети за една година). Новата система е в действие от август, като до края на годината ще бъде внедрена във всички държавни горски предприятия. Чрез нея данните при издаване на превозния билет от горски временен склад се регистрират в централизираната инфор-

мационна система на Изпълнителната агенция по горите, което дава възможност контролните органи и обществеността да се уверят в реално време дали превозното средство се движи с валиден превозен билет. Чрез сайта на ИАГ и сайтовете на шестте държавни горски предприятия всеки гражданин ще може да провери това.

Доц. Георги Костов информира премиер-министъра Бойко Борисов, че ще бъдат осигурени необходимите бройки - 5400, униформени облекла за работещите в системата на Изпълнителната агенция по горите. За последен път такива облекла са получени през 2008 година. ¶

Руководители в ИАГ

Илиан ТОЧЕВ - главен секретар

Роден е на 28 април 1967 г. в Гълъбово, Старозагорска област.

Илиан Точев е магистър по право от Юридически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Притежава квалификация по международни иконо-

мически отношения от Университета за национално и световно стопанство. През 2001 и 2002 г. завършва специализация по публична администрация в университета „Джордж Вашингтон“ и университета „Джордж Таун“ във Вашингтон, САЩ. Стажува във Федералния департамент на труда на САЩ. Завършва Българското училище за политика „Димитър Паница“ - летен университет по демокрация в Страсбург, Франция, с випуск 2011 година. Докторант в Югозападния университет „Неофит Рилски“.

Работил е в централното управление на Националния осигурителен институт като началник на отдел в главна дирекция „Правна“, главен юрисконсулт в „Столичен електротранспорт“ ЕАД, корпоративен адвокат на международни компании, заместник районен кмет в столична община.

От 2009 до 2013 г. е парламентарен секретар на Министерския съвет на Република България.

Автор на книгите „Социални програми в Съединените американски щати“ и „Парламентарен контрол“. От 4 май е назначен за и.д. главен секретар на Изпълнителната агенция по горите. От 9 юли заема длъжността като титуляр.

Женен, с две деца.

Започна новата учебна година в ЛТУ

Празничен за студентите в Лесотехническия университет бе 28 септември, който даде началото на новата учебна година. Тя бе открита от ректора проф. Веселин Брезин в присъствието на Академичния съвет, зам.-ректорите проф. Иван Палигоров, проф. Румен Томов и доц. Петър Желев и министъра на земеделието и храните Десислава Танева (снимката). Гости на тържеството бяха проф. Христо Цакон - директор на Института за гората при БАН, проф. Георги Михов - ректор на Технически университет - София, г-р инж. Деница Пандева - директор на дирекция „Проекти и международни дейности“ в ИАГ.

В приветствието си слово ректорът на ЛТУ припомни, че през настоящата година се отбелязва 90-годишнината от началото на висшето лесотехническо образование в България, което е извоювало авторитет с високия професионализъм на преподавателския състав при подготовката на кадрите за различните специалности. Интересът към специалностите нараства, като университетът може да се похвали с увеличаващия се брой на чуждестранните студенти, отбелязва проф. Брезин.

Тази година в ЛТУ ще се обучават студенти от Албания, Великобритания, Виетнам, Гърция, Ирландия, Китай, Македония, Малта, Молдова, Русия, Сърбия, Турция, Украйна, Франция.

Поздрав към присъстващите отправи и министърът на земеделието и храните Десислава Танева. „Този университет е стратегически за МЗХ. Над 9000 души, завършили ЛТУ, са наши служители в държавните горски предприятия, Изпълнителната агенция по гори-

те и останалите структури, чрез които се реализират държавните политики в областта на земеделието и горите“, подчерта тя. Обръщайки се към младите хора, министър Танева призова: „Нека да обединим усилията си, да бъдем съпричастни към обществените нужди и да се гордеем, че имаме това национално богатство - горите“.

По традиция ректорът връчи на първокурсничката Симона Даскалова, класирала се с най-висок бал от кандидатстудентските изпити, символичната студентска книжка и ключа на знанието.

Поздравителни адреси се получиха от Министерството на образованието и науката, Химикотехнологичния и металургичен университет - София, Техническият университет - София, Националното представителство на студентските съвети в България, Браншовата камара на дървообработващата и мебелната промишленост.

Юлия СЪБЧЕВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Отличия Инж. Василий Маринковски награден от МВР

На 14 септември по случай Професионалния празник на българските пожарникари с почетен медал на Министерството на вътрешните работи бе награден инж. Василий Маринковски - началник на отдел „Опазване, превенция и защита на държавните горски територии и ползване на дървесина“ в Югозападното държавно предприятие - Благоевград. Отличието на инж. Маринковски е за активното му участие и съществен принос в овладяването на пожара в Националния парк „Рила“, възникнал на 24 юли и продължил две седмици до окончателното му овладяване.

Наградата - медал и грамота, бе връчена на инж. Маринковски на 16 септември в Областната дирекция на МВР - Кюстендил, от зам.-министъра на вътрешните работи Красимир Ципов.

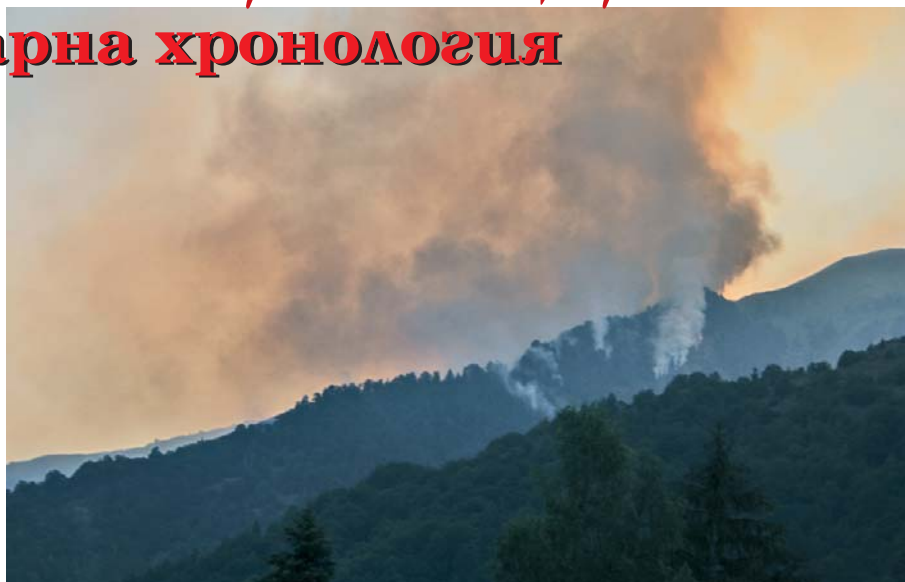
Инж. Василий Маринковски е с дългогодишен професионален опит в стопанисването на горите. Носител е на званието „Лесовъд на годината“ за 2008 година. За сп. „Гора“ той сподели, че приема отличието като признание за всички служители от системата на ЮЗДП - Благоевград, които активно и с висок професионализъм, редом до огнеборците, участваха в локализирането и окончателното потушаване на горските пожари, които до този момент са над 90. Пожеланието на инж. Маринковски е за повече внимание и дисциплина от страна на пребиващите в горите хора. ¶

Тема на броя: Опазване на горите от пожари

Пожарна хронология

През 2000 г. на територията на страната са регистрирани над 1700 пожара и 574 000 дка изгоряла горска площ, а през 2007 г. - 1470 пожара и 430 000 декара. Последните години показваха, че в България зачестяват продължителни засушавания и климатичните промени стават предпоставка за пожари. Отчитайки сериозността на посочените цифри, в горския сектор не допуснаха сухото и горещо лято на 2015 г. да дописва черната статистика. Започнаха превантивни и контролни мерки, които доказаха своята ефективност. Бе открита линия към спешния телефон 112, обслужваща изцяло сигнали за горите, която допълнително съкрати времето за реакция при пожар. По Програмата за развитие на селските райони бяха изградени противопожарни кули за видеонаблюдението на 11 % от територията на страната. Предвижда се такива на-

блюдателни кули да бъдат изградени навсякъде и да покриват целия горски фонд на България. Горските пожари тази година към 1 октомври са 324, при които са засегнати около 19 000 дка, като в три от тях е изгоряла една трета от общата площ. Щетите са на стойност над 670 000 лева. По думите на главния експерт в дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ Владимир Константинов те щяха да бъдат много повече без навременната реакция на коле-

гите в държавните предприятия с техните поделения - горските и ловните стопанства, и регионалните дирекции по горите. Хронологично представяме някои от пожарите в страната, станали до 1 септември, и действията за тяхното потушаване.

Пет различни места започват да горят на **17 април**, а две от тях и в един и същи час - около 10 сутринта. В землището на с. Клепа-ло, община Струмяни, изгарят 584 дка иглолистна борова гора. Пожарът е изгасен същия ден в 16:30 ч. от 65 души от Югозападното държавно предприятие - Благоевград, 9 души от Националната служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ и трима служители на общината.

В същото време огнени пламъци обхващат и широколистна гора в землището на Етрополе. Седем служители на ДГС - Етрополе, и четирима от пожарната успяват да го потушат с помощта и на падналия дъжд на 18 април. Изгарят 195 дка гора.

Следобед на **22 април** в землището на с. Колибите, Благоевградско, на територията на ДГС - Струмяни, възникнал низов пожар обгаря 230 дка иглолистна гора. Мобилизирани са 17 души от Горското стопанство и 4 пожарникари, които се справят с огъня в 19:30 часа.

До началото на май в страната различни пожарни огнища нанасят сравнително малки щети на горския фонд. На **9 май** в 13 ч. възниква пожар в землището на с. Жеравна, община Котел. До 20:30 ч., когато е изгасен, в него изгарят 102 дка дъбова гора. Причината е неизгасена цигара. 12 души от ДПС „Котел“, 2 пожарни-

▲ 24 юли, началото на пожара в ПП „Рилски манастир“

▲ 24 юли, ПП „Рилски манастир“ - служителите на ЮЗДП в борба с огъня

кари и 2 доброволци с 1 пожарна и 4 коли на ловното стопанство участват в борбата с огъня.

През оставащия период на май, целия юни, до средата на юли възникват 28 малки и навреме овладени пожари.

Огнената стихия започва да бушува с големи темпове от **17 юли**, когато в с. Дрипчево, община Харманли, екипи на РДГ - Кърджали, пожарната, общината и доброволци гасят застрашително напредващите към горския масив пламъци. За

4 часа - от 13 до 17 ч., когато са потушени, изгарят 800 дка растителност, 40 от които гора. Не толкова бързо успяват да овладеят огъня край с. Росеново, община Средец. 10 служители на общинското горско предприятие в Средец, 3 пожарникари и 4 доброволци с пожарна и 2 коли на горското стопанство се борят два дена с пожара, унищожил 150 дка горски масив. Първоначално е загасен на 17 юли, но през нощта се възобновява, докато в 15 ч. на 18 юли окончателно е потушен.

В същия ден на териториите на ДГС - Карнобат, и ДПС - Тополовград, също има регистрирани огнища.

На **19 юли** малко след 18 ч. трима служители на ДГС - Харманли, и 11 пожарникари по тревога се отправят към землището на с. Розиново, община Харманли, където горят сухи треви и храсти на голяма площ. До 22 ч. успяват да изгасят разрасналият се пожар, но той поглъща 500 дка растителност, от които 50 дка гора.

Един от големите пожари, с които ще запомним това лято, отново е край Харманли, в с. Дрипчево. В него са изгорели 3399 дка, 549 от които дъбова гора. Сигналът за него постъпва в 14:35 ч. на **22 юли** и до 13 ч. на 24 юли е потушен. В борбата с огнената стихия се впускат 29 служители на ДГС - Харманли, 45 пожарникари, 21 военнослужещи. Те взимат за „подкрепление“ 4 коли на горското стопанство, 10 пожарни автомобили, верижна машина от ТЕЦ „Марица-Изток“ за прокопаване на просеки и булдозер на противопожарната служба в Пловдив. За предизвикването му са заподозрени двама мъже от Свиленград.

На **23 юли** в 14 ч. в бургаското с. Факия също умишлено е запа-

лен пожар, който засяга 1300 дка, 191 от които дъбова гора. До 21 ч. мобилизираните екипи, състоящи се от 39 служители на ДГС - Средец, с 11 коли на Горското стопанство и 9 пожарникари с 3 пожарни автомобили успяват да преборят пламъците.

Въпреки малките си размери пожарът в Природен парк „Рилски манастир“, възникнал на **24 юли**, предизвиква широк медиен, а оттам и обществен интерес. Територията, която гори, е с площ около 200 дка, но огънят е изключително труден за овладяване. Засегната е част от резервата „Риломанастирска гора“, над горната граница на гората. В гасенето, което продължава повече от седмица, се включват стотици служители от системата на горите, от Министерството на отбраната и доброволци. Два хеликоптера на МО кръжат постоянно и обливат с вода горящите, отвесни терени, а трети е осигурен безвъзмездно от авиокомпанията „Хелия еър“ за логистични функции и транспортиране на хора до най-труднодостъпните участъци.

28 юли - неизгасена цигара е причината да се подпалят сухи треви и храсти в землището на с. Сопово, община Бобошево. На място са изпратени 5 противопожарни автомобили, 4 водоноски и 1 булдозер. Екипите от над 20 служители от ДГС - Дупница, Югозападното държавно предприятие и от РДГ - Кюстендил, спасяват смесената гора, която вече е в капана на пламъците, но 11 дка са безвъзвратно изгорели. Пожарът е потушен същия ден. Умишлен палеж унищожава 1445 дка дъбова гора край хасковското село Брягово. На **29 юли** рано сутринта по подаден сигнал 50 души от ДГС - Хасково, и 15 пожарникари започват с потушаването на пожара. До 16:30 ч. на 30 юли той е изгасен.

На **30 юли** в землището на Айтос от огнените пламъци са погълнати 572 дка гора. Пожарът е изгасен до 21 ч. вечерта. В борбата с него се включват 8 коли с 33 души от ДГС - Айтос, и 15 пожарникари с 4 пожарни.

Край с. Драгойново, община Първомай, на **3 август** вследствие на опожаряване на пасища изгарят 1500 дка, 757 от които дъбова гора. До 12:40 ч. на следващия ден пожарът е потушен, а в гасенето се включват 15 служители на ДГС - Първомай, с 6 коли на горското стопанство, 10 пожарникари с 3 пожарни автомобили и 10 души доброволци.

Два големи пожара пламват на **4 август**. В 13:30 ч. в близост до с. Горна Кремена, община Мездра, изгарят 120 дка широколистна гора. Благодарение на усилията на 6 служители на ДГС - Мездра, 8 пожарникари и 10 доброволци до 15:30 ч. пожарът е изгасен.

В 18:15 ч. сигнал за горящ горски масив постъпва в ДГС - Свиленград. В близост до Свиленград горят 360 дка, 100 от които широколистна гора. В гасенето, което продължава до 21:40 ч., се включват 3 горски и 9 пожарникари.

Към 13 ч. на **5 август** трактор почиства земеделски ниви и причинява пожар до с. Вълча поляна, община Елхово. 30 души от ЮИДП - Сливен, 11 от РДГ - Сливен, 20 пожарникари и 35 военни се борят с огнената стихия, в която попадат 4000 дка, 1502 от които дъбова гора. Изгарят и къща от селото с няколко стопански постройки, пострадал е стопанинът на къщата. На помощ на гасящите идва и хеликоптер. Прилагат се всички способности за гасене и до 19 ч. на следващия ден огънят е потушен.

Същия ден изгарят и 254 дка дъбова гора в землището на с. Момина църква, община Средец. 18 горски служители на РДГ - Бургас, 6 пожарникари, 7 служители на общината и 10 доброволци го гасят до 21 ч. на 6 август.

Отново на територията на РДГ - Бургас, на **6 август** стават два пожара. В близост до Несебър се подпалват 117 дка дъбова гора. Гасенето продължава и през следващия ден, до обяд екипът от 19 служители на ДПС „Несебър“, 15 пожарникари и 10 доброволци го спира.

Вторият пожар започва в землището на с. Гранитец и в него из-

28 юли, с. Сопово - пожарът, възникнал в непосредствена близост до къщите на селото

гарят 200 дка дъбова гора. 18 горски служители, 9 пожарникари, 6 служители на общината и 9 доброволци участват в потушаването му, което приключва в 18 ч. на 7 август.

На **7 август** в страната са регистрирани три по-сериозни пожара. В землището на с. Заселе, край Своге, умишлен палеж унищожава 198 дка гора. Опожаряване на пасища е причината край с. Градец на територията на ДПС - Котел, да изгорят 100 дка широколистна гора.

Същата причина отнема 256 дка борова гора край Хисар въпреки почти 24-часовите усилия на горските и пожарникарите да ги спасят.

Пожар възниква край с. Венчан на територията на ДГС - Провадия, в 13 ч. на **8 август**. 110 дка борова гора изгарят до потушаването му в сутрешните часове на следващия ден.

Близко до с. Сливница, край София, треви, храсти и дървета лумват в пламъци в 13:50 ч. на **9 август**. Пожарът се разраства бързо. Повикан е и хеликоптер. До приключването на пожара в 8 ч. на 11 август са засегнати 8000 дка, 2315 от които са горски масив.

На **10 август** в м. Гребена, край Брезник, се подпалва голяма площ 50-80-годишна борова гора. Поради трудния терен в гасенето се включва и хеликоптер. Малко след 22 ч. на 12 август огънят е спрял с помощта на 190 служители на ЮЗДП - Благоевград. Щетите са оценени на 230 000 лева.

От **11 август** до **13 август** се гаси възникнал пожар в землището на Априлци. Той изпепелява 190 дка борова гора.

1890 дка широколистна гора е обхваната след разrazil се на **12 август** пожар край с. Долна Вереница, на територията на ДГС - Монтана. Същия ден изгарят още 137 дка гора край с. Септемврийци, община Димово.

В 12 ч. през нощта на **14 август** пламва землището на Угърчин, където изгарят 354 дка дъбова гора.

Умишлено подпалени са 722 дка горски масив от дъб край с. Кирово на територията на ДГС - Средец, на **29 август**. В гасенето се включват 46 служители на Горското стопанство, 8 пожарникари и 9 служители на общината.

Август приключва с пожар в землището на с. Житен, община Генерал Тошево. От 14 ч. на **31 август** до 19 ч. изгарят 250 дка 2-годишна акациева гора.

Близко 3000 горски служители взимат участие и рискуват живота си в гасенето на пожари в горите у нас през този сезон. На тях и на всички пожарникари, военни и доброволци казваме голямо „БЛАГОДАРЯ“ за опазването на националното ни богатство - гората. **Т**

Горските територии и пожарите през 2015 г.

**Владимир КОНСТАНТИНОВ - главен експерт в Дирекция
„Опазване на горите“ към Изпълнителната агенция по горите**

От началото на 2015 г. до 1 октомври на територията на страната са възникнали 324 горски пожари. Засегнатата площ е 1906.8 ха горски територии - от тях само 158.7 ха от върхов пожар. При сравнение с предходната 2014 г., когато за същия период имахме регистрирани само 151 пожара на площ от 916 ха, се забелязва на пръв поглед увеличаване, но трябва да се има предвид, че годината не е показателна, поради изключително многото валежи през лятото. Ако направим сравнение с 2013 г., която бе с близки до нормалните за страната климатични условия, за същия период са възникнали 408 пожара на площ 3313.9 ха, от които 486.6 ха върхов пожар. В сравнение със средногодишно опожаряваните в страната 11 000 ха при среден брой от 550 в периода 2004-2014 г. 2015 е година със сравнително ниски стойности на всички статистически показатели за възникващите горски пожари.

Най-голям е броят и площта им в Регионалната дирекция по горите - София - 54, на площ 326.2 ха, Кърджали - 41 и 256 ха, и Бургас - 33 и 256.4 хектара. В същото време най-малко са регистрираните горски пожари в РДГ - Русе - 4 и 5.8 ха, Шумен - 5 и 3.6 ха, и в РДГ - Велико Търново - 5 и 6.2 хектара. Преките щети от горските пожари до момента са оценени на 726 000 лв., което е много под средните 5 000 000 лв. за последните 15 години.

Най-голям дял от опожарените площи през 2015 г. са държавна собственост - 59 % (1127.5 ха), общинска собственост са 26 % (496.4 ха), частна собственост са 14 % (260.8 ха) и 1 % (18.6 ха) са собственост на юридически лица.

Основните причини за възникването на горските пожари през 2015 г. са: човешка небрежност - 229 (70 %); умишлени 28 (9 %); неизвестни - 54 (17 %); и едва 13 (4 %) са възникнали по естествени причини.

От общо опожарената площ 78 % (1494.9 ха) са залесени, а 22 % (411.9 ха) са незалесени терени.

Благодарение на бързата и адекватна реакция на горски служители, пожарникари, военнослужещи, доброволци тази година само 8 % от възникналите пожари са върхови. Останалите 92 % са низови, обхванали ниската част на дървета, тревите, храстите и мъртвата горска постилка около тях. За това спомогна много и изграждането на изнесен център на тел. 112 към Изпълнителната агенция по горите. Получаваните на него сигнали за възникнали

пожари в горски територии или в близост до тях моментално се препращат на специализираните групи в държавните горски стопанства и регионалните дирекции по горите, които осъществяват проверка на място. В резултат на незабавната реакция в 2/3 от случаите не е допуснато навлизане на огъня в горските територии.

Не трябва да се забравя обаче, че опасността от пожари все още не е приключила и е необходимо да си припомним, че при подходящи климатични условия може да се повтори феноменът от 2010 и 2011 г. - голям брой пожари в горските територии на страната в късна есен и дори в зимни условия през ноември и декември месец.

Необходимо е изграждане на единна национална система за откриване на пожари в горските територии и/или в близост до тях.

При възникването на горски пожар от изключително значение е изминалото време до неговото установяване и предприемането на активни действия за потушаването му да бъдат сведени до минимум. Има пряка зависимост между времето за реакция и средната условно засегната площ от един пожар през годините. Колкото по-бързо се предприемат действия при възникване на пожар в горите или в близост до тях за неговото потушаване, толкова по-малка е опожарената площ.

От страните в ЕС Литва е с най-малка площ на среден условен горски пожар през годините - едва 0.25 ха (изчислява се, като се раздели опожарената площ на броя на възникналите пожари през годината). В България средната стойност на един условен горски пожар е 16 ха за периода 2004-2014 г. с тенденция към намаляване. За 2015 г. тази стойност е 6 ха към момента, което е над 2.5 пъти под средните данни за периода. Една от причините за тези показатели е безспорно географското положение и климатичните условия на страната ни. Друг фактор е, че преди 3 години Литва покри цялата си горска територия (2.1 млн. ха) с единна система за откриване и оповестяване на възникнали пожари в горските територии. Тя е първата и засега единствена страна в Европа и света, постигнала почти 100 % покритие. Поради тези причини възможностите за контролиране на човешката дейност в горските територии и в близост до тях са непосредствено свързани с

прилагане на съвременни практики и системи за наблюдение и откриване на пожарите. Модерните технологии вече позволяват изграждането на единна автоматизирана система за наблюдение и откриване на пожари. Въвеждането на подобни нови технологии за контрол и наблюдение на горските територии е от съществено значение, като се имат предвид климатичните условия на България и неблагоприятните прогнози, обещаващи в бъдеще честата повторност на периоди с продължителни засушавания. Подобряването на ефективността на системата за ранно оповестяване на възникнали горски пожари е изключително важен въпрос с оглед намаляването на щетите и съхраняването на устойчивото функциониране на горските екосистеми.

Сега в България не съществува работеща единна национална система за откриване на пожари в горските територии. Следвайки и познавайки добрите европейски практики, МЗХ и ИАГ записаха в своите приоритети необходимостта от нейното изграждане. Такава система трябва да може да осъществява контрол и наблюдение върху всички горски територии в България, независимо от тяхната собственост. Другото важно условие е изборът на точките за разполагане на сензорите за откриване на пожарите да бъде такъв, че да осигури максимално добро покритие на наблюдаваните територии с възможно най-малък брой съоръжения.

За постигане на тази цел стартира разработването на схема за разполагане на средства за наблюдение и откриване на пожари в горските територии на страната.

Резултатът от осъществяването на разработката ще бъде основа за единна национална система за наблюдение и автоматично откриване на пожари, която да бъде в услуга на всички собственици на горски територии. Важно е в началото на изграждането на системите да се вземе решение от какъв тип ще бъдат.

При заявените намерения и вече редица одобрени проекти по Мярка 226 от Програмата за развитие на селските райони от различни структури (горски стопанства, общини, областни администрации, дирекции на национални и природни паркове и др.) бяха изградени или се изграждат такива системи. Важно е те да бъдат стандартизирани, за да се избегне поставяне на несъвместими и некомуникащи помежду си скъпо струващи съоръжения със спорен ефект.

Най-общо структурата на такива системи за наблюдение и откриване на горски пожари може да бъде следната:

- Камери/сензори, разположени на съществуващи или на новоизградени кули за наблюдение, покриващи радиус до 15-20 км (или около 70 000 ха).

- Регионални оперативни центрове, в които да постъпват сигналите от кулите за наблюдение. От тях ще се подава информация до екипите за гасене към държавните предприятия, общините и пожар-

ГОРСКИТЕ ПОЖАРИ ПО РДГ през периода 01.01.2015 г. - 01.10.2015 г.

№	Регионална дирекция по горите	Брой	Площ (гха)	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	12	2676	14.03	14
2.	Благоевград	29	1500	7.87	137
3.	Бургас	33	2564	13.45	16
4.	Варна	12	406	2.13	102
5.	Велико Търново	5	62	0.33	0
6.	Кърджали	41	2560	13.43	189
7.	Кюстендил	33	1037	5.44	391
8.	Ловеч	15	1370	7.18	44
9.	Пазарджик	15	212	1.11	0
10.	Пловдив	15	1168	6.13	233
11.	Русе	4	58	0.30	0
12.	Сливен	19	1964	10.30	0
13.	Стара Загора	17	139	0.73	8
14.	Смолян	15	54	0.28	0
15.	София	54	3262	17.11	453
16.	Шумен	5	36	0.19	0
Всичко		324	19 068	100.00	1587

ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ (гха)

1.	Иглолистна	3647	19.13 %
2.	Широколистна	11 016	57.77 %
3.	Смесена	286	1.50 %
4.	Триви, незалесени площи и мъртва горска постилка	4119	21.60 %
Всичко		19 068	100 %

ВИД НА ПОЖАРА (гха)

1.	Низов	17 481	91.68 %
2.	Върхов	1587	8.32 %
Всичко		19 068	100 %

СОБСТВЕНОСТ (гха)

1.	Държавна собственост	11 275	59.13 %
2.	Общинска собственост	4964	26.03 %
3.	Частна собственост	2608	13.68 %
4.	Църковна собственост	35	0.18 %
5.	Собственост на юридически лица	186	0.98 %
Всичко		19 068	100 %

ПРИЧИНИ (брой)

1.	Неизвестни	54	16.67 %
2.	Небрежност	229	70.68 %
3.	Умишлени	28	8.64 %
4.	Естествени	13	4.01 %
Всичко		324	100 %

ните служби. Броят на тези центрове за територията на страната може да бъде между 4 и 8.

- Възможно е и изграждането на национален център в София за обща координация.

По новата ПРСР 2014-2020 г. е предвидено регионалните дирекции по горите да бъдат бенефициент за изграждане на системите.

Тема на броя: Опазване на горите от пожари

Модерни съоръжения осигуряват превенция

Церемонията по откриване на наблюдателна кула за ранно откриване и известяване на горски пожари се състоя на 17 септември на територията на ДГС - Елешница

Десислава Танева - министър на земеделието и храните, доц. Георги Костов - заместник-министър, и инж. Дамян Дамянов - директор на ЮЗДП - Благоевград, прерязаха лентата на тържественото откриване

ца, от Югозападното държавно предприятие - Благоевград. С това бе отбелязано успешното приключване на проекта по Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) на ЕС по Мярка 8 „Инвестиции в развитието на горските площи и подобряване на жизнеспособността на горите“. В реализацията на проекта ЮЗДП вложи 4 млн. лв., като 100 % от средствата са предоставени по Програмата, и го изпълни само за 4 месеца.

С водосвет и в присъствието на официалните гости от Министерството на земеделието и храните Десислава Танева - министър, доц. Георги Костов - зам.-министър, и Любен Татарски - началник на кабинета на министъра, както и на инж. Дамян Дамянов - директор на ЮЗДП - Благоевград, инж. Иван Гергов - директор на РДГ - Благоевград, Георги Пармаков - началник на РС „ПБЗН“ в Благоевград, инж. Иван Дивизиев - директор на ДГС - Елешница, директори на редица поделения на Предприятието, кулата бе благословена дълго да служи на хората. Министър Танева подчерта, че 20 млн. евро по Мярка 8 от ПРСР дават възможност държавата да доизгради пожаронаблюдателни кули, включени в единна национална система, в цялата страна. Министърът сподели, че амбицията на Министерството на земеделието и храните е с такива съоръжения да се по-

крият 100 % от горските територии и да се завърши проектът за националната единна информационна система за превенция на пожари.

Десислава Танева обяви още пред присъстващите журналисти, че само за тази година е планирано да се построят 535 км горски пътища и колкото е възможно повече да бъдат подложени на рехабилитация. Земеделският министър подчерта, че ЮЗДП - Благоевград, което ще приключи тази година с 50 км изградени, 14 км доизграждащи се и 100 км ремонтирани и рехабилитирани пътища, е избрало пра-

вилна посока за професионално управление на горите.

Пожаронаблюдателната кула на ДГС -

25-метровата пазителка на горите извиси снага в м. Велийца на ДГС - Елешница

Елешница, която ще обслужва и територията на ДГС - Белица, засега е последно от 9-те съоръжения, построени и оборудвани на територията на ЮЗДП. Кулите вече са изградени в Държавните горски стопанства - Благоевград, Гърмен, гр. Гоце Делчев, Места, гр. Сандански, Кресна, Катунци, Елешница и ДПС „Дикчан“, като 5 от тях са по долината на р. Места и 4 - по р. Струма. Модерните съоръжения са разположени в райони с най-високата пожарна опасност, с предимно иглолистни гори, и осигуряват превенция общо върху 75 000 ха горски територии, в т.ч. 42 648 ха държавни гори на ЮЗДП - Благоевград.

Двадесет и петметровото „чудо“ на ДГС - Елешница, се намира в м. Велийца, над с. Орцево, община Белица, на 1700 м надморска височина. Не пробвахме, но от колегите на стопанството разбрахме, че от върха на кулата се открива изключителна панорамна гледка към трите планини - Родопите, Пирин и Рила, и първенците Мусала и Вихрен. Но всъщност за пожаронаблюдателните кули местата са избирани така, че да се осигури покритие и наблюдение на възможно най-голяма територия. На върха на всяка кула е монтирано високотехнологично оборудване от камери и друга оптика. Термокамерата, постоянно въртяща се на 360°, има минимален обхват 5 км, наблюдава непрекъснато определения район и ако отчете повишаване в определен квадрат на температурата до 50 градуса, известява оперативния център на съответното горско стопанство директно. Целта е ранното установяване и оповестяване на възникналия горски пожар, а оттам - и предприемане на по-бързи действия от страна на районните служби по пожарна безопасност.

На всяка кула е монтирана мини-метеорологична станция, която освен температура, отчита данни за посоката и скоростта на вятъра, атмосферно налягане и влажност на въздуха. Захранването на кулата е от собствен независим източник на енергия - батерии, зареждащи се от ветрогенератор и 16 фотоволтаични панела. Охраната на съоръженията се осъществява чрез видеонаблюдение и датчици за движение чрез СOT.

Светлана ИВАНОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

112 в действие

Офис „Център 112“ към Регионалната дирекция по горите - София, е открит официално на 6 юни. Целта е гарантиране на своевременното компетентно приемане и предаване на сигналите, получени от центровете за приемане на спешни повиквания към единен европейски номер за спешни повиквания 112 (ЦПСПЕЕНСП 112), свързани с нарушения по законите за горите, лова и опазване на дивеча, рибарството и аквакултурите, защитените територии, биологичното разнообразие, лечебните растения (ЗГ, ЗЛОД, ЗРАК, ЗЗТ, ЗБР, ЗЛР).

В офиса постоянно назначени са петима служители. Четирима от тях са с висше лесовъдско образование и един - със средно специално. Служителите работят на 12-часови смени. Сигнали за нарушения в горските територии се приемат денонощно от ЦПСПЕЕНСП 112. Операторите в офиса, в рамките на 5 минути след получаването им в текстови вид, ги предават на дежурните служители в 6-те държавни предприятия и 16-те регионални дирекции по горите, в зависимост от това на чия територия е проблемът и от чия компетентност е.

От създаването на Центъра са приети и предадени близо 3000 сигнала за незаконни добив, транспортиране и съхранение на дървесина, лов и риболов, за възникнали горски пожари. Най-много сигнали са получени през месеците юли и август, съответно 707 и 927, като голя-

На снимката: инж. Ирена Стоянова - главен експерт и ръководител-офис „Център 112“, и инж. Милен Иванов - старши експерт и оператор в офиса

ма част от тях са за пожари във или в близост до горски територии. От операторите в офиса, координирано с екипите на ПБЗН, данните за местоположението, пътя за достъп до засегнатата територия, вида на пожара, горящата растителност и промените в ситуацията бяха своевременно предавани. ♣

Wood-Mizer
from forest to final form

ХОРА. БИЧЕНИ МАТЕРИАЛИ. БАНЦИЗИ

Добра цена и функционалност за стартиращи и малки до средни предприятия

- Конзолна режеща глава
Механизирано подаване нагоре/надолу
Компютър за задаване на дебелините на дъските
Допълнително оборудване:
- Мобилен комплект (ремарке)
 - Хидравличен товарач на трупите
 - Бензинов или дизелов двигател
 - Устройство за белене на кората пред лентата

Екотехпродукт ООД
София 1186, ул. Стар Лозенски път 38
office@ecotechproduct.com
тел/факс: 02/979 17 10
тел.: 02/462 70 35
тел: 089 913 31 10

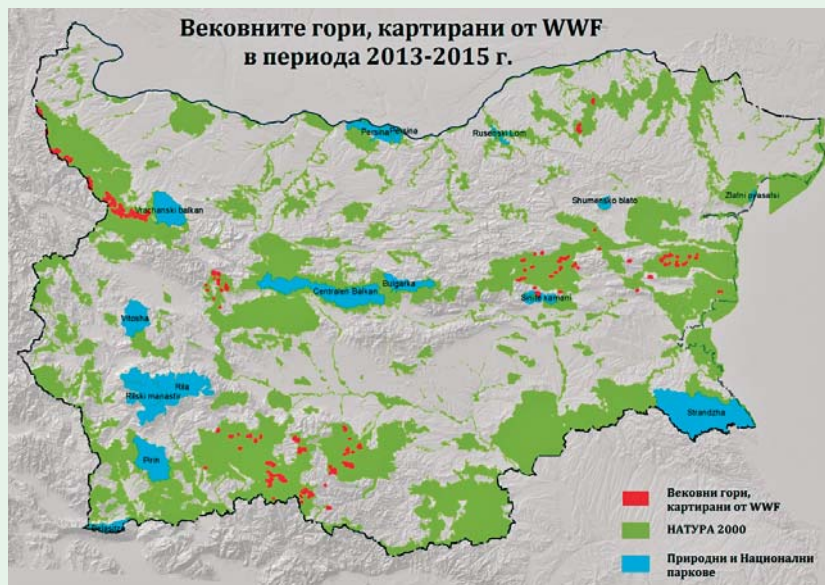
www.woodmizer.bg

България има шанс да е сред първите страни, опазили вековните си гори

Вековните гори са последните кътчета дива природа, запазили паметта за безкрайните девствени гори на България, наричани Магна Силва Булгарика. Стоотици години тези гори се развивали без съществена човешка намеса, като дърветата успявали да достигнат до 300-400-годишна възраст, 40-50-метрова височина и 1-2 м дебелина и след естествено си загиване да се включат в кръговрата на веществата. През XX век повечето вековни комплекси (бел. ред. - наименованието е възприето като популярно, а професионалният термин е „гори във фаза на старост“) у нас са загубили своето значение на девствени гори, тъй като са превърнати в стопанисвани територии и в тях се развива дърводобив.

Днес площта на вековните гори е не повече от 150 000 ха, или 4 % от всички гори в страната, при средно 1 % в Европа. Така България, наред с Румъния и Скандинавските страни, е една от малкото държави със запазени комплекси от вековни гори. Близо половината от нашите вековници попадат в строго защитени територии, но немалка част продължават да губят значението си на вековни, превръщайки се в гори със стопанско значение, включително и в природните паркове.

През 2006 г. колектив, начело с проф. Иван Раев, от Института за гората прави инвентаризацията на вековните (наричани девствени) гори в България. По инициатива на WWF България от 2013 г. със съдействието на експерти от Института за гората при БАН, Лесотехническият университет и Изпълнителната агенция по горите за първи път се провежда комплексно проучване на вековните гори, осно-

Картираните гори във фаза на старост в България

вано на уникална нова методика, разработена от доц. д-р Цветан Златанов и доц. д-р Георги Хинков от ИГ при БАН. За три години са идентифицирани, проучени и картирани 20 000 ха, или близо една трета от последните незащитени вековни гори у нас. Преобладаваща част от тях попадат в Западна и Източна Стара планина (общо 12 000 ха), Западни Родопи (7000 ха) и Средна гора (1000 ха). Данни за вековните гори в България WWF разполага на своята публична ГИС-платформа <http://gis.wwf.bg>. Тя е създадена от фирма „Българска геоинформационна компания“ ООД.

Същевременно WWF активно подкрепя сертификацията на държавните гори и участва в усъвършенстването на горската нормативна база, която да гарантира опазването на вековните гори. Във връзка с актуалните нормативни изисквания Министерството на земеделието и храните е започнало административни действия по определянето на комплекси от гори във фаза на старост, които да покриват 10 % от горските местообитания (Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие в защитените зони от „Натура 2000“), в които се очаква да бъдат включени и картираните от WWF вековни гори. Ползотворното взаимодействие между институциите, учените и неправителствената организация поставя България пред уникален шанс - да е сред първите страни на Стария континент, които ще успеят да опазят всичките си вековни гори.

На 6 октомври WWF България покани журналисти на експедиция във вековна гора под вр. Звездец в Средна гора. По време на неколкочасовия преход до върха

Пред старата гора под връх Звездец. Отдясно е доц. д-р Цветан Златанов от ИГ при БАН, отляво - инж. Нели Дончева - координатор на програма „Гори“ във WWF България

инж. Александър Дунчев - експерт по горите на WWF, и доц. д-р Цветан Златанов от Института за гората демонстрираха на практика как се открива и се разпознава вековна гора, как се определя възрастта и гуаметърът на дърветата, разказаха в какво се състои ценността и значението на старите гори. Отначало маршрутът премина през по-млади гори, при това стопанисвани през последните 40-50 г., което даде възможност по-късно да сравним по какво се различава стопанисването от вековния лес и да оценим приноса на вековните дървета за съхраняване на голямото генетично и биологично разнообразие на дивата природа. Неописуемо бе въздействието на журналистите, когато се озовахме в една от вековните гори в България, установени благодарение на 3-годишната работа на WWF България. Вековната гора под Звездец, която се намира на територията на ДАС „Арамиец“ - с. Огняново, играе и ключова роля срещу ерозията и в опазването на водите, включително изворите на р. Бебреш.

На 9 октомври WWF България организира пресконференция, на която бяха поканени представители на МЗХ и държавните горски предприятия. До ефективното опазване на вековните гори се очаква да доведе вече предприетото от държавата определяне на зони за опазване на гори във фаза на старост върху не по-малко от 10 %, които трябва да бъдат отразени в горскостопанските планове на ДГС и ДАС и в заповедите за обявяване на защитените зони от

Патриархът на старата гора - букът на 350 години

„Натура 2000“. „Подкрепяме усилията на този проект на WWF и ще продължим да бъдем сериозен партньор, отговорен за действията си в полза на устойчивото управление на горските ресурси“ - каза инж. Спас Тодоров от дирекция „Развитие на горския сектор“ в Министерството на земеделието и храните.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Илиян РУЖИН

Среща на съвипускници

Отново заедно

На 26 и 27 септември в Казанлък лесовъди от випуск 1970 г. на Висшия лесотехнически институт се събраха, за да отбележат 45 години от дипломирането си. Тържеството премина при сърдечна дружеска атмосфера с много спомени за изминалия житейски и професионален път на съвипускниците, мнозина от които са определящи фигури за развитието на българското горско стопанство и образование. Бе получен и Приветствен адрес от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите инж. Тони Кръстев, в който се казва: „С голямо уважение и респект се обръщам към всички вас, събрали се, за да отбележите 45 години от завършването на ВЛТИ. Трима от випуск 1970 г. носят званието „Лесовъд на годината“. Част от професионалния път на 19 възпитаници на вашия випуск преминава като директори на държавно горско стопанство или регионална дирекция по горите. Някои от вас не са напускали Университета и са се реализирали в научната сфера като преподаватели - доцен-

На снимката (клекнали) от ляво надясно са: инж. Костас Триандафилидис, инж. Лиляна Чулева, инж. Петър Киров. Прави: инж. Любомир Коцаков, инж. Иван Гунчев, проф. Кирил Богданов, инж. Емилия Порязова, проф. Нино Нинов, инж. Найденов Димитров, инж. Тодор Рочков, инж. Владимир Орашъков, инж. Чавдар Салапатева

ти и професори, като са били и начело на академичното ръководство. В днешно време за младите поколения лесовъди е много важно да съхранят вашата вяра и надеждата на вашето поколение, че колегията ще продължи да следва своите най-добри традиции, които винаги са извеждали българския лесовъд сред уважаваните специалисти в Европа и света. Приемете пожеланията ми за здраве и дълголетие и запазете прекрасни емоции от днешната среща.“

Представени бяха резултатите от проекти по Оперативна програма „Административен капацитет“

На 9 и 10 септември в столичния хотел „Анел“ се състояха четири заключителни пресконференции, на които бяха представени резултатите от изпълнението на проекти на Изпълнителната агенция по горите, осъществени с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект „Повишаване на квалификацията на служителите на ИАГ чрез обучения“ с ръководител инж. Долорес Белоречка - гл. експерт в дирекция „Проекти и международни дейности“, е насочен към повишаване на квалификацията и професионализма на служителите в Регионалните дирекции по горите в София, Берковица, Благоевград и Кюстендил.

Инж. Долорес Белоречка - ръководител на проекта, Илиан Точев - главен секретар, г-р инж. Деница Пандева - директор на дирекция „Проекти и международни дейности“, Вера Влахова - счетоводител по проекта (от дясно наляво)

Продължителността на проекта е 16.5 месеца, а общата му стойност - 71 894.35 лева.

В резултат е проведено специализирано обучение по оценка на ловни трофеи за 13 служители от РДГ, обучение по английски език за 40 души. Също толкова са преминали обучение по прилагане на Административнопроцесуалния кодекс за неюриссти, по 40 служители на регионалните дирекции са се обучили и за работа с електронни таблици с MS Excel и презентационни умения с MS Power Point, организирани от Института по публична администрация. Общо обучения по проекта са преминали 173 експерти. Очаква се повишаването на квалификацията на служителите да се отрази и върху ефективността на работата на регионалните дирекции по горите.

Проект „Утвърждаване на условия за прозрачни административни структури чрез укрепване на ефективността и професионалната подготовка“ с ръководител инж. Димитър Баталов - директор на дирекция „Опазване на горите“, цели да повиши ефективността на работата на Регионалните дирекции по горите в Бургас, Сливен, Стара Загора и Варна чрез повишаване на квалификацията на техните служители посредством обучения.

Инж. Димитър Баталов - ръководител на проекта, Илиан Точев - главен секретар на ИАГ, г-р инж. Деница Пандева - директор на дирекция „Проекти и международни дейности“ (от дясно наляво)

Проектът е с продължителност 16 месеца, на стойност 79 510.75 лева.

Обученията, проведени в Института по публична администрация, по електронни таблици с MS Excel са преминали 16 души, а по 8 са се обучавали за работа с документи с MS Word и презентационни умения с MS Power Point. Обучението по прилагане на Административнопроцесуалния кодекс за неюриссти са преминали 4 души. Специализираното обучение за оценка на ловни трофеи е било полезно за 13 експерти. Допълнителни умения за ефективна работа и изграждане на мултифункционални екипи са придобили 40 служители, за работа в мултикултурна среда - 12 служители на РДГ.

Професионалните обучения са преминали общо 141 експерти от регионалните дирекции по горите.

Освен подобряване на професионалния и административния капацитет на служителите в резултат се очаква и повишаване на качеството на административното обслужване.

Проект „Модерни и ефективни административни структури - качествени публични услуги“ с ръководител Даниела Ангелова - и.д. директор на дирекция „Административно-правно обслужване и човешки ресурси“, е насочен към подобряване на ад-

Даниела Ангелова - ръководител на проекта, и Илиан Точев - главен секретар на ИАГ (от дясно наляво)

министративния капацитет на служителите на Регионалните дирекции по горите в Кърджали, Пазарджик, Пловдив и Смолян за осигуряване на качествени и модерни публични услуги.

Проектът е с продължителност 15 месеца и обща стойност 84 907.20 лева.

Повишена е компетентността на 52 служители, работещи с представители на различни обществени групи в мултикултурна среда. Общо 40 души са преминали обучение по английски език. От специализираното обучение по оценка на ловни трофеи са се възползвали 13 служители. Институтът по публична администрация е организиран за служителите по проекта обучения по прилагане на Административнопроцесуалния кодекс за неюристи, електронни таблици с MS Excel и електронни документи с MS Word. Професионалните обучения са преминали общо 145 експерти от регионалните дирекции по горите.

В резултат на обученията по проекта се очаква по-висока професионална квалификация на служителите, което да се отрази на капацитета и качеството на работа в регионалните дирекции по горите.

Проект „Укрепване на ефективността на държавните горски служители“ с ръководител Перай Рамаданов - младши юри-сконсулт в ИАГ, цели да подобри качеството и ефективността на работата на администрацията в Горска семеконтролна станция - Пловдив, Лесозащитна станция - Пловдив, Лесозащитна станция - Варна, Опитна станция по бързорастящи горскодървесни видове - Свищов, и Опитна станция по дъбовите гори - Бургас, чрез повишаване на професионалната компетентност на служителите.

Перай Рамаданов - ръководител на проекта, Илиан Точев - главен секретар на ИАГ (от дясно наляво)

Проектът е с продължителност 16.5 месеца и обща стойност 57 043.60 лева.

Организираните обучения от Института по публична администрация за повишаване на знанията по прилагане на Административнопроцесуалния кодекс, работа с електронни таблици с MS Excel и електронни документи с MS Word са преминали 59 души.

Обучения за придобиване на специфични ключови компетентности - лидерски умения и екипна ефективност, изграждане на екип и работа в екип, поведение в делова среда, повишаване на мотивацията на служителите и изграждане на организационна принадлежност и идентификация, са преминали общо 32 души. Обучението и изпитите по английски език успешно са издържали 17 служители.

Общо обучени са 108 души, като се очаква в резултат на повишената компетентност и умения на служителите да се повиши административният капацитет на съответните специализирани звена.

На 17 септември в хотел „Анел“ се състоя кръгла маса на която беше представен напредъкът по проект „Подобряване на обслужването на гражданите и юридическите лица и осъществяване на ефективен контрол върху дейността на задължените лица чрез реализиране и внедряване на електронни административни услуги“ на Изпълнителната агенция по горите, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд.

Ръководител на проекта е инж. Ивайло Иванов - директор на дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ в ИАГ, координатори - Диана Кирилова и Иван Богданов, счетоводител - Катерина Кутина - главни експерти в ИАГ.

Продължителността на проекта не 18 месеца, а общата му стойност - 792 822.43 лева.

Екипът на проекта (от дясно наляво): Иван Богданов, Ивайло Иванов - ръководител на проекта, Диана Кирилова и Катерина Кутина

Проектът цели да бъдат оптимизирани административните услуги в електронна среда, като се повиши качеството на административното и информационно обслужване на гражданите и бизнеса и се гарантира повече прозрачност. Проектът си поставя за цел и да се повиши контролът на ИАГ в областта на опазването, стопанисването и ползването на горските територии в България. В резултат на работата по проекта се очаква да бъдат разработени и внедрени пет електронни административни услуги от III и IV ниво, да бъдат подготвени проекти на вътрешни правила и промени в нормативната уредба за изпълнение на услугите по електронен път, да бъде закупено технологично оборудване за обезпечаване на процеса по предоставяне на електронните административни услуги и да бъдат обучени служители на ИАГ за изпълнение на тези услуги. ¶

71-во издание на Международния

От 28 септември до 3 октомври в Пловдив се провежда Международният технически панаир. Тази година в него взеха участие близо 550 компании, фирми, научни звена, търговски представителства и организации от 35 държави. Мнозинството от изложителите бяха от България, а международният бизнес бе представен от Австрия, Беларус, Белгия, Германия, Гърция, Дания, Испания, Италия, Лихтенщайн, Румъния, Руска федерация, Полша, САЩ, Словакия, Република, Словения, Сърбия, Турция, Швейцария, Франция, Южна Корея, Япония и други, като чуждестранните фирми бяха с 6 % повече от миналата година. 71-вото издание на панаира посетиха над 20 хиляди души.

Организираните бяха пресконференции, семинари и презентации на технически и екологични теми. Ново в програмата бе първото издание на браншовата изложба „Автосвят Пловдив“, където бяха представени автомобили, микробуси и лекотоварни автомобили от световноизвестни марки.

В сравнение с предходните години направи впечат-

ление участието само на една фирма в сектора за горска техника - „Husqvarna“. На щанда си тя демонстрира нови продукти в областта на горите - моторен трион (562 XP) за професионални секачи и опитни собственици на гори, акумулаторен трион (436 Li) за полупрофесионална употреба. Гамата допълваха: ножица за жив плет (122 HD 45) с мощен двигател и малко по-къса шина; моторна коса (525 RX), която е в производство от 2015 г.; моторна метла (570 BTS) с голяма сила на издъхване; комбиниран тример с различни накрайници (525 LK); акумулаторен тример (136 LiC); многофункционален райдер с функциите на косачка, снегорин и др. (R 216AWD); снегорин (ST 327PT), както и голямо многообразие от други продукти. При закупуването им до края на годината от фирмата са предвидили оферти с допълнителни подаръци към своите клиенти.

На панаирното изложение участва и габровската фирма „Диомекс“ ЕООД, която е специализирана в производството на банцигови ленти за дърво, метал и пластмаса. Те представиха нов продукт за Бълга-

Информация

Паметник на първостроителя

125-годишнината от създаването на държавния горски разсадник в Свищов бе отбелязана на 8 октомври с тържество и откриване на паметник на лесовъда Димитър Киров

Киров Първулов. През 1968 г. проф. Васил Стоянов в своята история на горското стопанство на България отбелязва, че в Свищов - първият освободен град от турското робство, е проведена и първата акция за залесяване през 1881 г., а през 1890 г. е създаден горският разсадник. Този паметен знак на уважение и признателност към първостроителите на горското стопанство на

България бе построен и открит по инициатива на доц. Янчо Найденов и съдействието на гл. ас. Евгени Цавков от ЛТУ, с моралната и материалната подкрепа на инж. Иван Недков - директор на Северно-централното държавно предприятие - Габрово, и инж. Антоанет Антонов - директор на ДГС - Свищов.

На тържеството присъстваха проф. Иван Палигоров - зам.-ректор и председател на Съюза на лесовъдите в България, и проф.

Паметник на лесовъда Димитър Киров с автор Пламен Рафаилов

Участници в тържеството

технически панаир

рия - ленти със Stellite върхчета, които са по-производителни, а времето за работа между две заточвания е увеличено многократно. Използват се за рязане на много твърда дървесина и се постига максимално висок рангеман.

Мина ОГНЯНОВА

на горското дело в Свищов Димитър Киров

Милко Милев - декан на Факултета по горско стопанство на ЛТУ, инж. Иван Недков - директор на СЦДП - Габрово, инж. Севдалина Димитрова - директор на РДГ - Русе, инж. Николай Николов - директор на РДГ - Велико Търново, Пламен Александров - зам.-кмет на града, представители на Общините Вардим и Свищов, директорите на ДГС и ДПС от Великотърновския регион, специалисти и експерти от ДГС - Свищов, инж. Цонка Христова - директор на ДПП

„Русенски Лом“, инж. Стела Божинова - директор на ДПП „Персина“, зам.-директори и отговорници по лесозащита от подразделенията на СЗДП - Враца, и СЦДП - Габрово, председателят на Свищовското ловно сдружение „Сокол“ Тодор Стойчев. Сред присъстващите бе и семейството на известния български съдия Димитър Гочев - внук на инж. Димитър Киров. Всички те бяха събрани от идеята да почетат събитието и отдадат нужното уважение към първи-

те строители на горското дело у нас. Проф. Палигорев и инж. Недков официално откриха новия паметник, отбелязващ още един значим шрих от уважението на потомците към горската история. Последваха приветствията, които подчертаваха признателност към делото на лесовъда, и полагане на цветя.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ
Гл. ас. инж. Евгени ЦАВКОВ

Горските мерки в ПРСР 2014-2020 година

Четиридневен обучителен семинар, който се състоя от 3 до 6 септември, запозна журналисти с новите елементи в Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) 2014-2020 година. Мястото на провеждане не беше случайно избрано - хотелският комплекс „Русалиите“ в с. Бачево, Разложко, е създаден с проект по ПРСР за предходния период 2007-2013 година. Семинарът бе част от проект „CAP for CAP“ (Creating Amazing Publicity for Common Agricultural Policy - Популяризиране на Общата селскостопанска политика (ОСП) на Европейския съюз), изпълняван от Издателска група „Икономедиа“ с финансовата подкрепа на ЕС. Ръководител на проекта е Любомир Василев, а координатор Мара Георгиева от издателската група. Мерките, които засягат горите, представи Юлия Григорова - ръководител на програма „Политики, зелена икономика и климат“ във WWF - България, и член на работната група към Европейската комисия за ОСП 2014-2020 г. и на тематичната работна група за България на ПРСР за новия програмен период.

Изцяло за горите в ПРСР 2014-2020 г. са Мярка 8 „Инвестиции в горски територии, развитие и подобряване на жизнеспособността на горите“, Мярка 15 „Екологични услуги и услуги във връзка с климата в горското стопанство“, отчасти Мярка 12 „Плащания по „Натура 2000“ и рамковата директива за водите, в частта ѝ „Компенсаторни плащания за гори в „Натура 2000“ (Подмярка 12.2).

Мярка 8 се състои от пет подмерки: Залесяване и поддръжка; Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития; Възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития; Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми; Инвестиции в технологии за лесовъдство и в преработката, мобилизирането и търговията на горски продукти.

Финансирането на проекти по отделните подмерки ще покрива 100 % от общата им стойност, като предвидените суми достигат до 3 500 000 евро (около 7 млн. лв.) за залесяване и поддръжка. Одобрени проекти за превенция от горски пожари ще могат да получат до 2 500 000 евро (около 5 млн. лв.), като те ще се подби-

рат според големината на площта, която предпазват. Приоритет ще се дава на по-големите площи. Те ще действат само в горските територии, класифицирани като средно- или високорискови от възникване на пожари. По тази подмярка (8.3) бенефициенти са както физически или юридически лица, общини и местни поделения на вероизповеданията, собственици, управляващи или наематели на горски територии, държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите, управляващи държавни горски територии (държавни горски и ловни стопанства), така и регионалните дирекции по горите и лесозащитните станции (РДГ и ЛЗС са само за конкретната Подмярка 8.3). Предвидени са изграждане и поддръжка на противопожарната инфраструктура, строителство на противопожарни пунктове, изграждане на хеликоптерни площадки, изграждане и подобряване на горските пътища.

Мярка 15 е съставена от две подмерки. Подмярка 15.1 „Плащания за горски екологични ангажименти“ дава безвъзмездна финансова помощ под формата на годишни компенсаторни плащания за хектар гора на бенефициенти, които доброволно се задължават да извършват дейности за опазване на околната среда в горите за срок от 7 години. Бенефициентите са физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии, общини, собственици или управляващи горски територии, юридически лица, управляващи държавни горски територии и юридически лица, наематели на горски територии. По нея ще се прилага годишно компенсаторно плащане на площ с размер до 200 евро/ха (около 400 лв./ха). Със запазването и поддръжката на горския генетичен ресурс се разпорежда Подмярка 15.2. За нея могат да кандидатстват и държавни институции, отговорни за управлението на горските генетични ресурси, и научни институти и университети, поддържащи горски генетичните ресурси. От всеки кандидат ще се изисква таксационна характеристика, изградена от държавните горски стопанства. Държавните институции, институтите и университетите са привилегировани със стопроцентово финансиране, за останалите то е отново 200 евро на хектар. Плащанията по „Натура 2000“ са заложили в Мярка 12, а частта от нея, засягаща горите, е Подмярка 12.2. В нея са включени всички горски територии, попадащи в обхвата на защитените територии по „Натура 2000“. Бенефициенти са всички физически или юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски площи, попадащи в обхвата на тези защитени територии. Размерът на помощта е максимум 500 евро/ха (около 1000 лв./ха) на година през първите 5 години и максимум 200 евро/ха след това.

Всички мерки се очаква да заработят след 2016 г., тъй като сега няма създаден горски слой в Интегрираната система за администриране и контрол на ПРСР.

Мина ОГНЯНОВА

РЕКЛАМНО - ИНФОРМАЦИОНЕН ВЕСТНИК

Земеделска ТЕХНИКА

София 1612, ж.к. Лагера,
ул. „Съвет на Европа“ 6, ап.8
тел. 02/876 50 67; 0885/01 35 10
e-mail: zt@zemedelskatehnika.com
www.zemedelskatehnika.com

АБОНАМЕНТ

☑ 2 лв. за 1 мес.;	➡ ДОБИ ПРЕС
☑ 6 лв. за 3 мес.;	➡ Пощенските станции
☑ 12 лв. за 6 мес.;	➡ Редакцията
☑ 24 лв. за 12 м.; (20 лв. в редакцията)	

Вашата връзка с прогреса в земеделието!

Кат. № 309

XII Международен младежки горски конкурс в Русия

От 27 септември до 3 октомври руският град Суздал бе домакин на XII Международен младежки горски конкурс, който се провежда от 2004 г. в различните краища на Русия. Форумът има за цел да съдейства за сътрудничеството между младите хора от различни страни, формирането на екологично мислене, обмяна на лесовъдски знания и придобиване на практически опит, а също така и да привлече вниманието на световната общественост към проблемите на горите.

Участниците в Международния конкурс от България - Личо Личев (отляво) и Красимир Цанков (отдясно) с академик Сергей Родин от Руската академия на науките и председател на Международното жури.

Участниците представят своите работи пред Международно жури, отговарят на въпроси чрез презентации, таблици, графики, плакати на един от двата работни езика - руски или английски. След представянето на всички работи журито определя победителите. Тази година участие в конкурса взеха учащи от 29 страни с 35 разработки. България бе представена от дванадесетокласниците Красимир Цанков от ПГГС „Христо Ботев“ - Велинград, и Личо Личев от ПГГСД „Сава Младенов“ - Тетевен, с ръководител Снежанка Гончева от ПГГС във Велинград.

Темата на конкурсната работа на Красимир и Личо бе „Да опазим българската гора от пожар“. Нашите ученици представиха своя материал на руски език и получиха награди. При закриването на форума всеки от участниците засади фиданка и така се оформи липовата алея на Суздал.

Момчетата бяха посрещнати радушно от своите връстници. Общуваха свободно и създадоха много нови приятелства. Организаторите предоставиха на участниците възможност да се запознаят със забележителностите на Суздал и Москва.

Снежанка ГОНЧЕВА

Новини от природните паркове

ДПП „Русенски Лом“:

Акция за спасяване на египетския лешояд

Районът на ПП „Русенски Лом“ е най-северната граница на разпространение на египетския лешояд. На 8 септември бе проведена акция за спасяване на лешоядче, което се излюпи с 20 дена по-късно от нормалното. То отказваше да се отзове на подканването на родителите си да започне да излита от гнездото. Известно време двойката запасяваше малкото в гнездото с храната, осигурявана от служителите на парка, но на 25 август възрастните напуснаха района. Това бе причината ДПП „Русенски Лом“ да се свърже с работещите по проект за опазване на лешоядите от БДЗП и да се организира изпращане на малкото в Центъра за спасяване на диви животни в Стара Загора.

За 16-и път празникът на съвременно изкуство „Ломея“

От 28 август до 6 септември Дирекцията на ПП „Русенски Лом“ организира шестнадесетия симпозиум за съвременно изкуство „Ломея“. Тази година той финансово бе осигурен от Сдружение „Клуб приятели на Народен парк „Русенски Лом““. Превърнал се в традиция, десетдневният празник на изкуството „Ломея“ събира творци на съвременното изкуство от цял свят, които това лято бяха 13 от 4 държави - Канада, Германия, Малта и България. Те опознаваха природата на парка и културно-историческото наследство и работеха по предварително зададена тема на пленера за 2015 г. - „Пазачът на лешояда“.

На 5 септември готовите творби бяха представени сред природата край с. Божичен, а на 6 септември духът на изкуството се пренесе в Русенската художествена галерия.

Инж. Цонка ХРИСТОВА
директор на ДПП „Русенски Лом“

IN MEMORIAM

На 24 октомври почина инж. Александър Арсов.

Роген е на 13.10.1932 г. в с. Габрешевци, Кюстендилска област.

През 1956 г. се дипломира като инженер по горско стопанство във ВАТИ.

От 1957 до 1961 г. е директор на ГС - Доспат. Известно време работи като главен инженер

на ГС - Трън, а от края на 1961 г. до 1968 г. е директор на ГС - Кюстендил.

През 1968-1976 г. работи в Министерството на горите и горската промишленост (МГПП).

От 1976 г. до 1980 г. е на работа в Република Коми - заместник-директор и директор в Горскопромишленото предприятие в Междуреченск в Република Коми. През 1981-1983 г. работи в МГПП, след което отново заминава за Коми като първи заместник директор и директор на СО „Дърводобив и строителство“, което ръководи до 1990 г., когато се пенсионира.

Неоценим е приносът и личният пример на инж. Арсов в укрепването на съвместното руско-българско дърводобивно производство, което България развива в суровите условия на тайгата.

Награждаван е многократно с високи отличия. Има много публикации в печата. През 2008 г. издава книгата „Покорители на тайгата“.

Поклон пред светлата му памет!

Писателят Палми РАНЧЕВ

Писането е една
от най-интимните
форми на разговор

Пресата винаги се заиграва с двете му същности и го представя като „боксър с душа на поет“ или „поет с боксови ръкавици“ и по този начин го разделя. Аз се срещнах с цялостен човек, неразделен, спокоен, за разлика от „неспокойните“ му книги с поезия или белетристика.

Палми е роден на 9 февруари 1950 г. в София. Става юношески национален шампион по бокс през 1966 г. и трети при мъжете - след три години. Завършва Висшия институт по физкултура (сега - Спортна академия), специалност „Бокс“. На 31 години вече е носител на званието „Заслужил треньор“. Тренира национални отбори за мъже и юноши. Над 40 негови възпитаници са медалисти от европейски и световни първенства за мъже и юноши. Любопитен момент от спортната му биография е, че преди „Пустинната буря“ една година е треньор на националния боксов тим на Ирак.

Палми Ранчев има издадени стихосбирки, романи и сборници с разкази, от които книгата „Библейски графити“ и последният сборник - „Боксър и случайни минавачи“ (2014 г.), са с темата за любимия спорт. Но не и любимата тема за разговор днес. Пише сценарии и води страници в периодичния печат.

Член е на Сдружението на българските писатели. Носител на национална литературна награда „Дъбът на Пенчо“ (2011), Лауреат е на международната награда за литература, поезия и проза за писатели от Източна и Югоизточна Европа на „Банка Австрия Уни Кредит“ и Културконтакт, за сборника му с разкази „Малко късмет за по-късно“.

- Знам, че Палми Ранчев не е псевдоним, но все пак малкото Ви име е екзотично и звучи като измислено. На кого го дължите?

- По традиция е трябвало да бъде кръстен на дядо ми Петър, но майка ми беше ексцентрична личност и ме нарекла Палми. Нейна измислица е. Когато бях по-малък, трябваше да свиквам с името си, защото наоколо бяха все деца с „нормални“ имена. Когато се очакваше да се роди брат ми, 14 години след мене, се чудех дали майка ми няма да го кръсти Иван. Е - не. Брат ми се казва Андриани. Не мисля за себе си чрез името. Други качества, с които съм се родил или съм развивал през годините, ме определят. Но човек цял живот изяснява себе си, като се допълва и коригира. Все още не съм само име. Остане ли „името на стената“, човека го няма.

- В Уикипедия за Вас пише: български писател, боксър и треньор. Харесва ми тази подредба, в която писател е на първо място, а на Вас?

- Имам две кариери - на треньор по бокс и литературна. Бях шампион при юношите и трети при мъжете. Болест на окото прекъсна развитието ми като боксър. ВИФ завърших по-скоро от младежка вироглавост, защото бях приет и във ВМЕИ, баща ми беше инже-

нер и настояваше там да продължа образованието си. На 22 години ми предложиха да играя в Перник, защото в „Славия“ моята категория беше заета. И заради болестта, и защото не ми се пътуваше всеки ден за тренировки, приех, когато Кирил Мацулов ми предложи да стана треньор. След три години и половина бях подготвил състезател - м.с. Бойко Костадинов, който стана втори в Европа, същата година имах двама републикански шампиони - за младша и старша възраст. Божида Иванова стана подгласник за най-техничен боксър. През 70-те и 80-те години имах голям подем в българския бокс - златните му години. Но преди да се занимавам с бокс, пишех и никога не съм изоставял писането.

- Кога „сериозно“ започнахте да се занимавате с литература?

- С писането винаги съм се занимавал сериозно. Дори и когато не публикувах, пишех по два и повече разказа дневно и смятах, че осъществявам нещо най-важно за мене. Пробвал съм различни професии - треньор, собственик на кафене и игрална зала, журналист, директор на вестник, телевизионен водещ... Но постоянното ми занимание през цялото време беше писането. С каквото и да се занимавах, за да си изкарвам прехраната, държах да имам достатъчно свободно време. За четене и писане - двете страни на един и

същи процес. Това дълго време беше нелегалното ми, да го наре-
чем, занимание. Първите три книги - стихосбирката „Манхатън, поч-
ти събитие“ и сборниците с разкази „Трудно дишане“ и „Улични игри“,
излязоха, когато бях на 42 години. Не броя издадените си книги. Най-
важни обикновено са тези, която пиша в момента. Довършвам по-
следната редакция на роман и сборник разкази.

- Как се започва и как човек сам разбира, че е писател?

- Когато започнах да публикувам в периодиката, бях на 26-27 го-
дини. Възрастта няма значение. Нито публикациите. Справка: Джо-
вани ди Лампедуза, Назъм Хикмет и мнозина други. Винаги съм се
смятал за писател, затова пишех разкази и стихове. Но вкъщи бя-
ха вдигнали ръце от мен: „Нищо сериозно не правиш! Какви са те-
зи драсканици!“. Тогава се срещам с литературния критик Венко Хрис-
тов, моят първи литератор, който се държеше с мене като с писа-
тел и на когото съм благодарен. Не мога да пропусна и други хора
от това време - Станка Пенчева, Красимир Дамянов, Виктор Пас-
ков, Калин и Свилен Каролеви - дължа им доста. Когато някой ти
даде допълнителна увереност, че пътят е правилен, дори и там да
си сам, объркан и да полудяваш от неосъществени сюжети и непро-
говорили герои, си благодарен за приятелската подкрепа. Но ни-
кой не може да те направи писател. Писането е път, по който по-
стоянно изясняваш собствената си идентичност. Писателят се са-
мосъздава.

**- Питате ли се от първата Ви стихосбирка до наскоро излезлия
Ви сборник с разкази „Боксър и случайни минавачи“ кой сте
в литературата?**

- Пабло Неруда (*бел. рег.: чилийски поет, дипломат, политик*) каз-
ва: „Никой не знаеше кой съм, докато сам не разбрах“. Писателят
композира свой свят и го населява с героите си. Намира най-аде-
кватния начин, по който да го направи, което винаги има отноше-
ние към стила. Няма смисъл да повтаряш вече написаното, като из-
ползваш и чужди художествени схеми, независимо дали са българ-
ски или чуждоземни. Моите герои по-трудно, оказва се, стигат до
публиката. Но задачата ми е да заживеят пълноценен литературен
живот. Изисква време и понякога тежък, почти миньорски труд. А
пътят им нататък във времето е като на всеки човек - непредвидим.

- Писател може ли да повлияе на съдбата на човека?

- Определянето на писателя, и по-често на поета, като водач, кой-
то налага определени модели на поведение и отношение към све-
та, е характерно за Изтока. Такива са били Толстой, Ганди, Конфу-
ций. Живеели са с чувството за тази своя роля. Други писатели пу-
бликата ги издига за водачи, без те да са го искали - Петьофи, Бо-
тев. Аз приемам писането като интимен диалог между двама. Тога-
ва читателят е и писател, поне докато чете. Или се превръща в из-
мислен от себе си герой. При подобни диалози често става дума за
любов, за вяност и измама, за смисъла и безсмислието на човеш-
кия живот.

**- Представете ли си кой „стои“ пред Вас като читател, докато
пишете?**

- По-рано доста се втрещявах от подобни въпроси. Но на едно ли-
тературно четене към мене се приближи момиче с „Неделен обяд“
- сборник мои разкази. Искаше автограф. Книжката бе омачкана,
явно много пъти четена. Тогава с облекчение си казах: „Ето го мо-
ят читател!“. Минаха доста години оттогава, но още пиша за това
момиче.

- Малко ли се чете в днешно време?

- Повечето хора „четат“ телефоните и компютрите си. Вероятно
откриват там и литературни творби. Със сигурност днес се чете зна-
чително повече от когато и да било, поне в българската история.
Вероятно качеството на четенето е ниско. Често на ниво вестник
или прогноза за времето. Но така е с всичко, което се практику-

ва масово.

**- Значи няма значение къде се намира литературата - в книга
или в електронна джаджа?**

- За ценителите на така наречената „висока литература“ не е труд-
но да открият оригиналните образци, където и да са обнародвани.
Интернет дава възможност за постоянен и непосредствен контакт
с някаква, макар и въображаема, публика. Има интернет писатели
с хиляди почитатели. Не е задължително произведенията им да са
литературен връх. Популярността им е плод на демократичен избор.
Но със сигурност мрежата по никакъв начин не пречи на писателя
да търси и достигне свой връх.

**- Не смятате ли, че днес литературата губи своята водеща ро-
ля в обществото?**

- Не само не губи, а дори увеличава стойността си. Тя е продълже-
ние на живота. Създава нови територии на делничното и го прави
значително по-интересно. Насища всекидневието с мисъл. Когато
животът е скучен, и понякога направо тъп и непоносим, литерату-
рата е убежище. Там можеш да живееш в каквато си избереш ком-
пания. Херман Хесе, Томас Ман, Алфред Дьоблин, Йосиф Бродски,
Джеймс Джойс, Ърнест Хемингуей. Заниманията с изкуство дават
възможност да овладееш и да облагородиш инстинктите си, както
и да ги проявяваш сравнително цивилизовано.

**- Има хора, които смятат, че животът на човека е роман. Други
хора, сред тях съм и аз, че животът е съставен от разкази. Как-
во е разказът, в който сте голям майстор?**

- Разказът е фина работа, ще я нарека - часовникарска. Краткият
разказ е най-фината. Историята, състоянието, за което ще пишеш,
обикновено витае във въздуха. Трябва хем да ги уловиш навреме,
хем да не избързаш. После следва строежът на краткия разказ, а
там винаги има по някое вградено, принесено в жертва, стихотво-
рение.

- Поезията?

- Поезията е еманация на най-ценното в литературата и в човека.
В нея е закодирано това, което движи човешкото същество към след-
ващия ден. Поезията пренася през годините не само доброто, стой-
ността, а и най-същественото от една нация.

**- Поетичната Ви книга „Софийската Берлинска стена“ от 2009 г.
наричат „поезия на прехода“ и стиховете в нея не са добро, а
болка: „Берлинската стена, приятелче, падна отдавна... Софийс-
ката още стои. Ето я! Всеки ден я виждам.“**

- В „Стената“ изстисках горчилката, неудовлетворението и недовол-
ството си от българския преход. Заради недостига на справедливост,
честност, почтеност и доброта. Подобен недостигът, без значение
дали е голям, среден или малък, винаги представлява душевно ос-
акатяване. Мнозина са наоколо морално недъгавите.

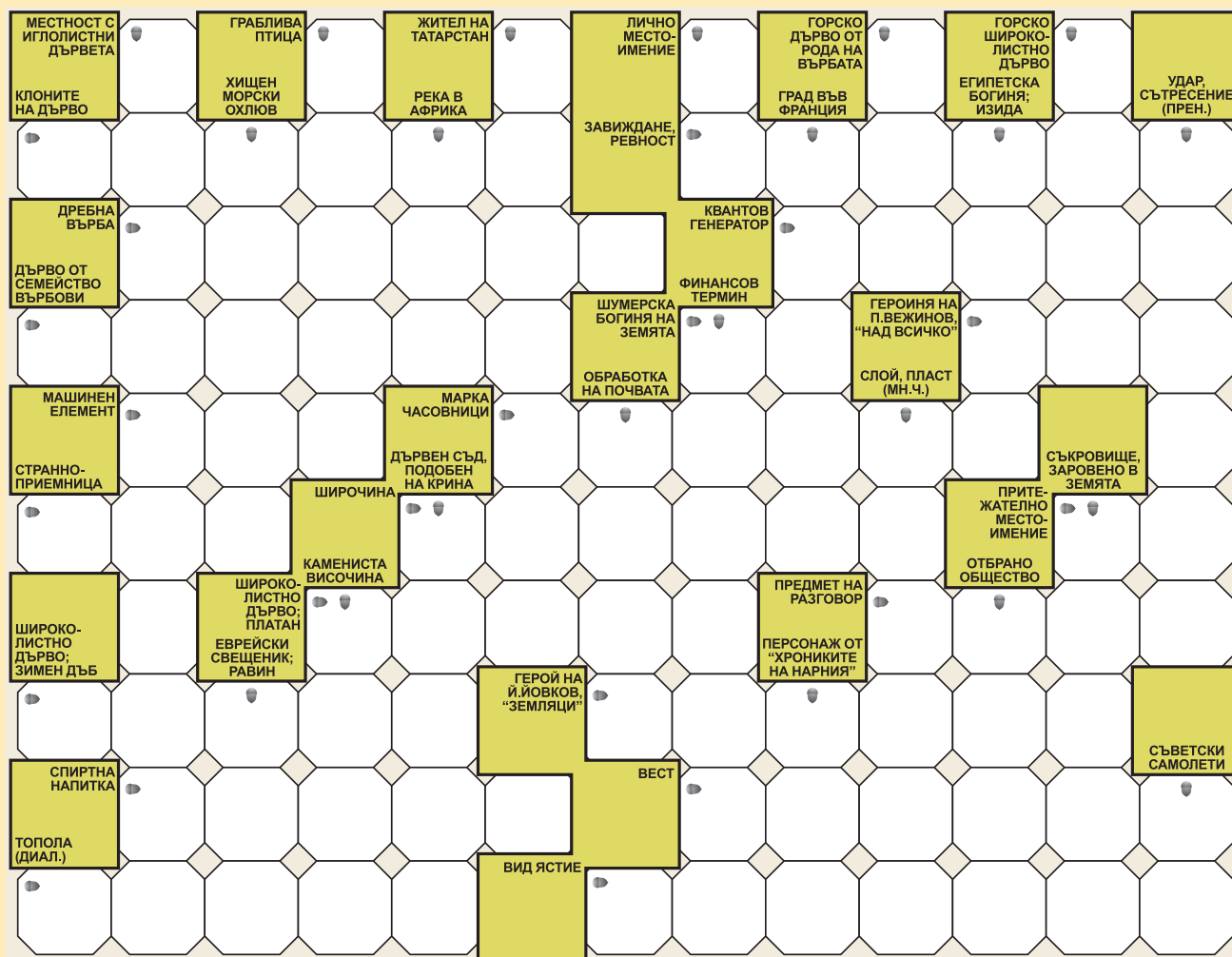
- Имате ли още достатъчно любопитство към живота?

- Подобно любопитството винаги минава през отчаянието и безраз-
личието. Иначе човекът е любопитно същество. Пишещият задово-
лява интереса си към хората и живота с всяка своя следваща кни-
га. Лично аз още съм с незаситено любопитство.

**- Обичате ли природата? По традиция това е последният въпрос
към нашите гости.**

- Живите хора трябва да са сред живи дървета, цветя, храсти, жи-
вотни. И сред живи хора. Всичко това по-лесно го осъществявам в
планината. Там всичко живо е различно. Потеглянето натам вина-
ги е свързано с очакване да се случи нещо интересно.

**С госта разговаря
Светлана БЪНЗАРОВА**

РЕЧНИК: АМИЕН, КЛИРИНГ, КОР, МАЗЕР, РАВ

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 8/ 2015:

ВОДОРАВНО: Планинари. Аперитив. Стара река. Ики. Кич. Сто. „ГА“. Кос. Юта. Километър. „Наталина“. Минералит.

ОТВЕСНО: „Златни години“. АПА. Час. ЛАН. Инери. Коте. Ирак. Мар (Николай). Анири. Села. АТЕ. Тил. Крикет. Тръни. Ива. Оса. Рат.

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балкан-джията хваща жена си в изневяра. Разярен, той ѝ крещи:

- Ще те убия! Защо ми изневери с кума?
- Ами, дойде човекът. Гледам изпил си ракията, децата са изяли бонбоните и аз с какво да го почерпя? - оправдава се Неновица.

Нено е в леглото с жена си. В тъмното се чува нейният глас:

- Нено, спиш ли?
- Не.
- А искаш ли?
- Искам - бързо отговаря той.
- Ми, хайде, заспивай де! - подканя го Неновица.

Бай Нено копае в двора у тях. Приятелите му идват да го викат:

- Хайде с нас за риба!
- Не го мога това аз... - продължава работата си Нено.
- Лесно е. Наливаш си и пиеш.
- Ахаа! - просветва му на горския и хвърля мотуката. - А въдица да си взема ли?
- Недей, че може да я изгубиш.

Старият горски е задължиял с пари на приятел и онзи упорито го търси. Звъни домашният телефон и внучето на Нено вдига слушалката:

- Дядо ти вкъщи ли е?
- Много ми е тежко да ви отговоря, но него го няма.
- Защо ти е тежко?
- Защото никак не обичам да лъжа...

СПИСАНИЕ ЗА ЕКОЛОГИЯ И ГОРСКО СТОПАНСТВО

София 1303, ул. „Антим I“ № 17;

тел.: 02 9888642, факс: 02 9880415, e-mail: gora@iag.bg

Уважаеми читатели,

Каним ви да се абонирате за списанието
и през следващата 2016 г.,
като изпратите абонаментен талон
на адреса на редакцията:
София 1303, ул. „Антим I“ № 17,
по факс или електронна поща
до 15 февруари 2016 година.

БАНКОВА СМЕТКА НА СПИСАНИЕ „ГОРА“

IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

BIC TTBBBG22 СЖ „ЕКСПРЕСБАНК“ АД, КЛОН СОФИЯ

Цена на един годишен абонамент, направен в Редакцията, е 30 лева.

Фактури се издават след извършен банков превод.

Можете да се абонирате и във всички
пощенски станции в страната
от 5 октомври до 15 декември, както и на интернет адрес:
<http://www.bgpost.bg> до 26 декември 2015 година.
Списанието е с каталожен номер 1225.

Абонаменти се набират и от разпространителска фирма
ДОБИ ПРЕС ЕООД - 02 963 30 81, 02 963 30 82

АБОНАМЕНТЕН ТАЛОН за списание „ГОРА“

Фирма, предприятие:

с адрес: (п.к.), гр. (с.)

ул. (№, вх., ет., ап.)

Индекс. №.....BG.....

МОЛ.....

Брой абонати Обща сума (преведена по сметка на списанието) лв.

(словом)

дата: подпис: (.....)

 Husqvarna®

www.husqvarna.bg

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД, София 1799, бул. "Андрей Ляпчев" 72, тел.: 02 8099443, 02 8099420

e-mail: info@husqvarna.bg